

Lovforslag nr. L 134

Folketinget 2010-11

Fremsat den 9. februar 2011 af justitsministeren (Lars Barfoed)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven og offererstatningsloven

(Underretning ved udgang og løsladelse m.v. og udvidelse af fristen for politianmeldelse ved erstatning fra staten til ofre for forbrydelser)

§ 1

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010, som ændret ved § 1 i lov nr. 404 af 21. april 2010, § 2 i lov nr. 718 af 25. juni 2010, § 2 i lov nr. 1549 af 21. december 2010 og § 2 i lov nr. 1552 af 21. december 2010, foretages følgende ændring:

1. Efter § 741 f indsættes i *kapitel 66 a*:

»§ 741 g. I sager, hvor der er afsagt dom om ubetinget fængselsstraf for en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en sædelighedsforbrydelse, underrettes den forurettede efter anmodning om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse samt om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været varetægtsfængslet før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis gerningsmanden er dømt til anbringelse efter straffelovens §§ 68, 69, 73 eller 74 a eller til forvaring efter straffelovens § 70.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om underretningsordningen, herunder om at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed, og at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte.«

§ 2

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, som ændret ved § 12 i lov nr. 516 af 7. juni 2006 og § 3 i lov nr. 711 af 25. juni 2010, foretages følgende ændringer:

1. I § 6 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Erstatning ydes, selv om tiltalte under straffesagen frifindes, hvis lovens betingelser i øvrigt er opfyldt.«

2. § 10, *stk. 1*, affattes således:

»Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.«

3. I § 13 indsættes som *stk. 2 og 3*:

»*Stk. 2.* Hvis der i sagen er afsagt dom, regnes fristen i stk. 1 fra dommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen.

Stk. 3. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, og det nye krav fremsættes mere end 2 år efter, at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2011.

Stk. 2. Lovens § 1 finder anvendelse på overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Lovens § 2, nr. 2, finder anvendelse på skader, der forvoldes ved overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lovens § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. **Indledning**
2. **Baggrunden for lovforslaget**
3. **Underretning ved udgang og løsladelse mv.**
 - 3.1. **Gældende ret**
 - 3.1.1. Udgang og løsladelse mv.
 - 3.1.2. Underretning af ofre, når indsatte skal på udgang eller løslades
 - 3.2. **Arbejdsgruppens overvejelser**
 - 3.2.1. Generelle overvejelser
 - 3.2.2. Afgrænsning af en udvidet ordning om underretning
 - 3.2.3. Behandling af en anmodning om underretning
 - 3.3. **Justitsministeriets overvejelser**
 - 3.3.1. Underretningsordningen
 - 3.3.2. Forholdet til anden regulering
4. **Offererstatningsloven**
 - 4.1. **Frifindelse af tiltalte**
 - 4.1.1. Gældende ret
 - 4.1.2. Arbejdsgruppens overvejelser
 - 4.1.3. Justitsministeriets overvejelser
 - 4.2. **Politianmeldelse uden unødigt ophold**
 - 4.2.1. Gældende ret
 - 4.2.2. Arbejdsgruppens overvejelser
 - 4.2.3. Justitsministeriets overvejelser
 - 4.3. **Forældelse**
 - 4.3.1. Gældende ret
 - 4.3.2. Arbejdsgruppens overvejelser
 - 4.3.3. Justitsministeriets overvejelser
5. **Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser**
 - 5.1. **Underretning ved udgang og løsladelse mv.**
 - 5.2. **Offererstatningsloven**
6. **Miljømæssige konsekvenser**
7. **Forholdet til EU-retten**
8. **Hørte myndigheder mv.**

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at styrke indsatsen over for ofre for forbrydelser ved at udvide den forurettedes muligheder for at blive underrettet, når gerningsmanden kommer på fri fod, og ved at forlænge den frist for at indgive politianmeldelse, som den forurettede som udgangspunkt skal overholde for at kunne opnå erstatning fra staten i anledning af en forbrydelse.

Med henblik på at gøre reglerne på området mere gennemsigtige for ofrene indeholder lovforslaget desuden præciseringer af enkelte bestemmelser i offererstatningsloven, således at bestemmelsernes ordlyd kommer til at svare til Erstatningsnævnets praksis.

Lovforslaget gennemfører dermed de anbefalinger, der fremgår af den rapport, som Arbejdsgruppen om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser har afgivet i december 2010.

2. Baggrunden for lovforslaget

Justitsministeriet nedsatte i november 2009 Arbejdsgruppen om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser, som fik til opgave at gennemgå og vurdere de gældende ordninger, der giver forurettede (offeret) i en straffesag mulighed for at få hjælp og støtte. Arbejdsgruppen skulle desuden overveje, om der bør indføres særlige regler om, at den forurettede i visse tilfælde kan få underretning om, at gerningsmanden får udgang mv.

fra fængslet. Herudover skulle arbejdsgruppen overveje, om der i lighed med i Sverige bør indføres en ordning, hvorefter den domfældte i visse straffesager pålægges at indbetale et beløb til en offerfond, der navnlig giver økonomisk støtte til forskning eller til frivillige organisationers arbejde. Arbejdsgruppen har været sammensat af repræsentanter for en lang række myndigheder og organisationer, som beskæftiger sig med området.

I arbejdsgruppens kommissorium er beskrevet en række eksisterende muligheder for hjælp og støtte til ofre for forbrydelser. Arbejdsgruppen har taget udgangspunkt i kommissoriets beskrivelse og for hvert emne drøftet de praktiske erfaringer med de nuværende ordninger og overvejet, om der er behov for ændringer heraf.

Det har under arbejdsgruppens drøftelser vist sig, at erfaringerne med de eksisterende ordninger gennemgående har været gode, og at der kun i begrænset omfang er behov for egentlige regelændringer.

De anbefalinger, som forudsætter lovændringer, gennemføres med dette lovforslag.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der indføres en ordning, hvorefter ofre for visse typer af kriminalitet i videre omfang end hidtil kan blive underrettet, når gerningsmanden får uledsaget udgang eller løslades fra fængslet. Formålet med ordningen er at afhjælpe den psykiske belastning, som det for nogle ofre kan være at leve i uvished om, hvornår gerningsmanden atter er på fri fod. Der henvises til punkt 3.2 nedenfor.

Arbejdsgruppen har herudover gennemgået og drøftet reglerne om beskikkelse af bistandsadvokat og de praktiske erfaringer hermed og har ikke fundet behov for ændringer med hensyn til anvendelsesområdet for beskikkelse og med hensyn til bistandsadvokatens opgaver og beføjelser.

Arbejdsgruppen har i den forbindelse peget på, at udtalelser om det strafbare forholds konsekvenser for offeret bør kunne fremsættes, når det som led i dommerens almindelige retsledelse sikres, at der ikke bliver tale om langvarige og meget følelsesmæssige redegørelser, og at bl.a. bistandsadvokaten kan være opmærksom herpå i forbindelse med sin afhøring af den forurettede vedrørende et eventuelt erstatningskrav.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at konfliktrådsordningen er en meget positiv nyskabelse, og at den kontakt, der herved etableres mellem den forurettede og gerningsmanden, i de sager, der er egnet til behandling i konfliktråd, kan være af meget betydelig værdi for urettede. Da den permanente og landsdækkende konfliktrådsordning først er gennemført med virkning fra

den 1. januar 2010, er det arbejdsgruppens opfattelse, at det er for tidligt at foretage en vurdering af ordningen.

Arbejdsgruppen har drøftet de praktiske erfaringer med ordningen vedrørende politiets og anklagemyndighedens vejledning af forurettede og kontaktpersonordningen hos politiet. Arbejdsgruppen har noteret sig, at Rigsadvokaten arbejder med at revidere informationsmaterialet til de forurettede og i videre udstrækning at målrette dette efter de forurettedes behov. Endvidere forbereder Rigsadvokaten et særligt modul på anklagemyndighedens hjemmeside med vejledning og information om straffeprocessen til forurettede og vidner. Arbejdsgruppen kan helt tilslutte sig disse initiativer.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at offerrådgivningerne udgør et vigtigt supplement til den rådgivende og støttende funktion, som politiet og andre professionelle varetager i forhold til ofre for forbrydelser. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at samarbejdet mellem de lokale offerrådgivninger og kontaktpersonerne i politiet fungerer godt.

Arbejdsgruppen har desuden gennemgået kommunernes muligheder for at yde hjælp og rådgivning efter reglerne i den sociale lovgivning. Disse muligheder tager ikke specifikt sigte på hjælp og rådgivning til ofre for forbrydelser, men de vil kunne finde anvendelse i situationer, hvor behovet for hjælp udspringer af, at en person har været offer for en forbrydelse. Arbejdsgruppen har endvidere drøftet reglerne om tilskud til psykologbehandling og overvejet, om de gældende regler i psykologbekendtgørelsen indeholder uhensigtsmæssigheder eller i øvrigt kan forbedres nævneværdigt. Arbejdsgruppen har ikke fundet, at der er behov for at pege på regelændringer mv. inden for dette område.

Arbejdsgruppen har også overvejet, om der bør ske ændringer af erstatningsansvarslovens regler blandt andet med henblik på yderligere at forhøje de beløb, der i praksis udmåles for tortgodtgørelse. Arbejdsgruppen har ikke fundet grundlag herfor og har herved blandt andet lagt vægt på, at godtgørelsesbeløbene i Danmark ikke afviger væsentligt fra godtgørelserne i Sverige og Norge. Arbejdsgruppen har samtidig peget på, at der inden for rammerne af de allerede gældende regler kan differentieres ved udmålingerne af godtgørelserne, således at der kan lægges vægt på, om en forbrydelse har været særlig krænkende over for offeret.

For så vidt angår ordningen vedrørende erstatning fra staten til ofre for forbrydelser har arbejdsgruppen overordnet fundet, at ordningen er særdeles velbegrunderet og fungerer godt, og at der ikke er anledning til at foreslå ændringer med hensyn til de grundlæggende regler for ordningen og de grundlæggende betingelser for at opnå

erstatning i henhold til ordningen. Arbejdsgruppen har imidlertid overvejet visse særlige problemstillinger i forbindelse med ordningen. Det drejer sig bl.a. om mulighederne for at yde erstatning ved forbrydelser begået i udlandet, adgangen til at yde erstatning á conto, reglerne om, at Erstatningsnævnet ikke er bundet af en dom om erstatning, hvis skadevolderen ikke har gjort indsigelse mod skadelidtes påstand, eller hvis skadevolderen er udeblevet i en civil sag, således at dom er blevet afsagt i overensstemmelse med påstanden, og kravet om, at en forbrydelse som udgangspunkt skal være anmeldt til politiet inden 24 timer fra gerningstidspunktet for, at offeret kan få erstatning fra staten.

Det er efter arbejdsgruppens opfattelse velbegrunder, at offererstatningsloven som udgangspunkt kun finder anvendelse på forbrydelser begået i Danmark, og arbejdsgruppen finder, at Erstatningsnævnets nuværende muligheder for i særlige tilfælde at yde erstatning for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for Danmark, må anses for tilstrækkelige.

Med hensyn til mulighederne for at yde erstatning á conto finder arbejdsgruppen det tilfredsstillende, at Erstatningsnævnets forretningsorden giver nævnet mulighed for at dække behandlingsudgifter, selv om sagen ikke er endeligt afsluttet, såfremt forholdene taler for det.

Arbejdsgruppen har endvidere drøftet offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, hvoraf fremgår, at hvis skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen er afgjort ved dom, ydes erstatning efter loven med det beløb, som er fastsat ved dommen, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Efter bestemmelsens stk. 2 gælder dette dog ikke, for så vidt skadevolderen under sagen må anses for at have anerkendt kravet eller dets størrelse. Erstatningsnævnet er således ikke bundet af en dom om erstatning, hvis skadevolderen ikke har gjort indsigelse mod skadelidtes påstand, eller hvis skadevolderen er udeblevet i en civil sag, således at dom er blevet afsagt i overensstemmelse med påstanden. I disse tilfælde har retten ikke foretaget nogen egentlig prøvelse af skadelidtes krav, og nævnet skal da foretage en selvstændig prøvelse af kravet. Dette gælder også i tilfælde, hvor gerningsmanden og forurettede eksempelvis er enige om kravets berettigelse.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at ofrene i den situation, hvor gerningsmanden har accepteret et højere beløb, kan få en forventning om at kunne opnå det samme beløb i erstatning fra staten. Arbejdsgruppen finder imidlertid, at reglen i § 11 a, stk. 2, er velbegrunder, men anfører samtidig, at det er en væsentlig opgave for de involverede, herunder bistandsadvokaten, at vejlede ofrene om reglen.

For så vidt angår kravet om, at en forbrydelse som udgangspunkt skal være anmeldt til politiet inden 24 timer fra gerningstidspunktet for, at offeret kan få erstatning fra staten, har et flertal i arbejdsgruppen anbefalet, at fristen forlænges til 72 timer. Der henvises til punkt 4.2 nedenfor.

Herudover har arbejdsgruppen anbefalet, at reglerne vedrørende erstatning fra staten til ofre for forbrydelser gøres mere gennemsigtige for ofrene ved udtrykkeligt i offererstatningsloven at anføre, at erstatning kan ydes, selv om tiltalte frifindes under straffesagen, hvis lovens betingelser i øvrigt er opfyldt, og at den 2-årige forældelsesfrist for at få erstatning fra staten først regnes fra det tidspunkt, hvor straffesagen er afsluttet og ikke fra tidspunktet for lovovertrædelsen. Der henvises til punkt 4.1 og 4.3 nedenfor.

Endelig har arbejdsgruppen overvejet, om der bør indføres en ordning, hvorefter den domfældte i visse straffesager pålægges at indbetale et beløb til en offerfond, der navnlig giver økonomisk støtte til forskning eller til frivillige organisationers arbejde. En sådan fond måtte efter arbejdsgruppens opfattelse i givet fald afgrænses til at omfatte de forbrydelser, hvor der er et egentligt offer, det vil sige primært ved overtrædelse af straffelovens kapitel 23 (forbrydelser i familieforhold), kapitel 24 (forbrydelser mod kønssædeligheden), kapitel 25 (forbrydelser mod liv og legeme) og kapitel 26 (forbrydelser mod den personlige frihed) samt straffelovens § 288 (røveri).

Arbejdsgruppen har lagt til grund, at afgiften ville skulle pålægges af retten i forbindelse med dommen, og at opkrævning og inddrivelse af en sådan afgift i givet fald ville skulle ske sammen med og på samme måde som opkrævning og inddrivelse af bøder og sagsomkostninger mv. Arbejdsgruppen har endvidere lagt til grund, at administration af fonden ville forudsætte et sekretariat, som mest nærliggende ville kunne etableres under Civilstyrelsen, og at uddelinger fra fonden ville skulle besluttes af et nævn.

Arbejdsgruppen har vurderet de økonomiske konsekvenser i forbindelse med etablering af en sådan offerfond. Selv om der er store usikkerheder forbundet med vurderingen af såvel de forventelige indtægter som de forventelige udgifter, står det klart, at udgifterne hos de berørte myndigheder må forventes at have en sådan størrelse, at der vil være risiko for, at udgifterne overstiger de indtægter, man ville kunne forvente med den ovennævnte afgrænsning af de omfattede forbrydelser. I hvert fald må det nettobeløb, der ville være til rådighed til udlodninger fra fonden, i bedste fald være af meget begrænset størrelse. Dette ville endog være tilfældet, selv

om afgiften fastsættes til 1.000 kr., og selv om driftsudgiften måtte vise sig at blive lavere end det forudsatte.

På den baggrund er det arbejdsgruppens opfattelse, at de nødvendige forudsætninger for etablering af en offerfond her i landet ikke er til stede.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger.

3. Underretning ved udgang og løsladelse mv.

3.1. Gældende ret

3.1.1. Udgang og løsladelse mv.

3.1.1.1. Udgang fra afsoning

Efter straffuldbydelseslovens § 46, stk. 1, kan en indsat kan få tilladelse til udgang, når

- 1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn,
- 2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbydelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og
- 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelse.

Udgang er forudsat som et regelmæssigt led i fuldbyrdelsen af fængselsstraf. Der er således en formodning for, at indsatte under afsoning får udgang. Formodningen for udgang gælder imidlertid ikke i samme grad i de tilfælde, hvor der skal udvises særlig forsigtighed ved misbrugsvurderingen.

Ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen skal der udvises særlig forsigtighed bl.a., hvis den indsatte er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse, jf. straffuldbydelseslovens § 46, stk. 2, nr. 1. Ved farlig kriminalitet forstås f.eks. forsætlig brandstiftelse eller anden almenfarlig forbrydelse, grovere volds- eller sædelighedsforbrydelse, berigelsesforbrydelse forbundet med vold eller trussel om vold eller i øvrigt lovovertrædelser af særlig grov eller professionel karakter.

Med hjemmel i straffuldbydelseslovens § 50 er der fastsat nærmere regler om tilladelse til udgang i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 793 af 25. juni 2010 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen).

Indsatte kan få udgang for at besøge bestemte nærtstående personer, jf. udgangsbekendtgørelsen § 35, stk. 1. Ved nærtstående personer forstås ægtefælle eller samlever, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at denne kan sidestilles med de nævnte familieband.

Der er i udgangsbekendtgørelsen fastsat nærmere tidsmæssige betingelser for, hvornår den indsatte kan få tilladelse til udgang med henblik på besøg hos nærtstående personer, som varierer alt efter, om den indsatte er placeret i åben eller lukket institution, straffens længde, og om den indsatte har været på fri fod mellem dom og strafudståelse.

Indsatte i åbne institutioner kan få første udgang efter 30 dages ophold i institutionen. Indsatte, der udstår fængsel i 2 år og 6 måneder eller derover, og som ikke har været på fri fod mellem domfældelsen og indsættelsen i institutionen, kan dog ikke få udgang, før en sjettedel af straffen er udstået, jf. udgangsbekendtgørelsens § 36, stk. 1. Indsatte i lukkede institutioner kan få første udgang, når en fjerdedel af straffetiden er udstået, ved tidsbestemt fængselsstraf på 8 år eller derover dog først, når en tredjedel af straffetiden er udstået. Indsatte, som i lukkede institutioner udstår fængselsstraf på 5 år og indtil 8 år, kan dog ikke få udgang, der er uledsaget, før en tredjedel af straffetiden er udstået. Er straffen tidsbestemt fængsel i 8 år eller derover, kan den indsatte ikke få uledsaget udgang, før halvdelen af straffetiden er udstået.

For enhver udgangstilladelse gælder en række obligatoriske vilkår, herunder at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen, og at den indsatte følger den fastlagte rejseplan og ikke skifter opholdssted uden forud indhentet tilladelse. Der kan herudover efter en konkret vurdering fastsættes yderligere vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug.

Et typisk udgangsforløb afvikles således, at den indsatte, når en vis del af straffen er udstået, jf. ovenfor, påbegynder weekendudgang med henblik på at besøge nærtstående personer. Den indsatte kan få en weekendudgang inden for hver 3-ugers periode. Den indsatte bestemmer selv, i hvilken weekend i 3-ugers perioden, udgangen skal foregå.

Derudover er der mulighed for udgang til særlige formål, f.eks. for at besøge en nærtstående person, der er alvorlig syg eller til egne børns fødselsdage til og med 15 år, samt mulighed for udgang (frigang) til blandt andet uddannelse eller beskæftigelse. Sidstnævnte udgan-

ge vil oftest blive afviklet dagligt på hverdage i den sidste del af afsoningen.

3.1.1.2. Prøveløsladelse og løsladelse efter udstået straf mv.

Efter straffelovens § 38, stk. 1, kan løsladelse på prøve finde sted, når to tredjedele af straffen, dog mindst 2 måneder, er udstået. Prøveløsladelse er forudsat som et regelmæssigt led i fuldbyrdelse af fængselsstraffe på 3 måneder og derover.

Ifølge straffelovens § 38, stk. 5, er det en forudsætning for løsladelsen på prøve, at den dømtes forhold ikke gør løsladelsen utilrådelig, at der er sikret den dømte passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår for løsladelsen, som fastsættes.

At den dømtes forhold ikke må gøre prøveløsladelsen utilrådelig betyder ifølge vejledning nr. 29. af 19. april 2006 om løsladelse af dømte, der udstår fængselsstraf (løsladelsesvejledningen), bl.a. at der ikke må foreligge en væsentlig risiko for recidiv til ikke bagatelagtig kriminalitet, som ikke formodes at kunne begrænses ved tilsyn af kriminalforsorgen og eventuelle særvilkår.

Løsladelse betinges af, at den pågældende ikke i prøvetiden begår strafbart forhold, jf. straffelovens § 39, stk. 1. Det kan som vilkår for løsladelsen bl.a. fastsættes, at den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn, og at den dømte overholder særlige bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, uddannelse, anvendelse af fritid eller samkvem med bestemte personer, jf. straffelovens § 39, stk. 2, og § 57, stk. 1, nr. 1.

I visse tilfælde kan der ske prøveløsladelse efter udståelse af halvdelen af straffen.

Efter straffelovens § 38, stk. 2, kan der således ske prøveløsladelse efter udståelse af halvdelen, dog mindst 2 måneder af straffen, såfremt der foreligger særlige omstændigheder. Særlige omstændigheder foreligger for eksempel ved alvorlig sygdom hos den dømte selv eller hos dennes ægtefælle eller børn. Der kan endvidere blandt andet ske løsladelse på prøve efter straffelovens § 38, stk. 2, såfremt den dømte er udvisningsdømt.

Efter straffelovens § 40 a kan der desuden ske prøveløsladelse efter udståelse af halvdelen, dog mindst 4 måneder, af straffen, såfremt hensynet til retshåndhævelsen ikke skønnes at tale herimod, *enten* hvis den indsatte har ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, f.eks. ved at den indsatte deltager i afvænningsbehandling mod misbrug af narkotika eller alkohol eller ved at uddanne sig, jf. § 40 a, stk. 1, nr. 1, *eller* hvis den dømtes forhold samlet set taler for, at det er unød-

vendigt at den resterende del af straffen afsones, hvis der i stedet fastsættes vilkår om udførelse af ulønnet samfundstjeneste, jf. § 40 a, stk. 1, nr. 2.

Livstidsdømte kan prøveløslades, når 12 år af straffen er udstået. Prøveløsladelse forudsætter bl.a., at denne ikke skønnes utilrådelig, jf. straffelovens § 41, stk. 2. Ud over vilkår om straffrit liv kan der på tilsvarende måde som ved prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, fastsættes vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår, jf. straffelovens § 41, stk. 3.

I sager, hvor der ikke sker prøveløsladelse, enten fordi straffen er for kort, eller fordi prøveløsladelse er skønnet utilrådelig, løslades den indsatte efter endt straf.

3.1.1.3. Løsladelse af varetægtsarrestanter og udgang under varetægtsfængsling

Varetægtsfængsling af sigtede forud for sagens afgørelse i retten sker efter reglerne i retsplejelovens kapitel 70. Varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762 forudsætter, dels at lovens krav til mistanken mod den pågældende er opfyldt, dels at der foreligger en af de særlige fængslingsgrunde, der er anført i bestemmelsen. Der er grundlag for fængsling, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den sigtede vil unddrage sig retsforfølgningen, at den pågældende vil begå ny ligeartet kriminalitet, eller at den pågældende vil vanskeliggøre retsforfølgningen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre. Herudover vil der foreligge fængslingsgrundlag, hvis hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Beslutning om løsladelse fra varetægtsfængsling kan til enhver tid træffes af politiet og anklagemyndigheden, der behandler den pågældende straffesag. Ligeledes kan løsladelse blive besluttet af retten i forbindelse med forlængelse af fristen for fængslingen.

Løsladelse sker, hvis betingelserne for varetægtsfængsling ikke længere er opfyldt. Det kan skyldes, at der ikke (længere) foreligger en tilstrækkelig mistanke mod den pågældende, eller at de særlige fængslingsgrunde ikke længere foreligger. Baggrunden kan endvidere være, at der ikke vil være proportionalitet mellem fængslingsens udstrækning og den straf, som kan forventes idømt.

Løsladelse fra varetægtsfængsling vil i visse tilfælde ske i forbindelse med hovedforhandlingen af straffesagen mod den pågældende. Hvis fængslingsperioden har været af en sådan varighed, at den svarer til længden af den idømte straf – eller overstiger længden af denne – vil straffen i almindelighed blive anset for udstået med varetægtsfængslingen, og den pågældende vil blive løsladt efter domsafsigelsen. Ligeledes vil der ikke altid

være grundlag for fortsat fængsling efter dom, hvis den resterende straf er af kortere varighed.

Udgangspunktet er, at der ikke i forbindelse med en varetægtsfængsling gives tilladelse til udgang. Efter retsplejelovens § 771, stk. 2, kan institutionens ledelse dog, når særlige omstændigheder taler derfor, give udgangstilladelse for et kortere tidsrum. Sådanne særlige omstændigheder kan bl.a. være nærtstående personers sygdom eller begravelse, arrestantens indgåelse af ægteskab og lignende. Tilladelse til udgang kan kun gives med politiets samtykke, og der vil altid være tale om udgang med ledsagelse.

3.1.1.4. Ophør af foranstaltninger af frihedsberøvende karakter og udgang til foranstaltningsdømte

Efter straffelovens § 16 straffes personer, der på gerningstidspunktet var utilregnelige på grund af sindssygdom eller tilstande, der må ligestilles hermed, ikke. Tilsvarende gælder personer, der var mentalt retarderede i højere grad, ligesom mentalt retarderede i lettere grad heller ikke straffes, medmindre særlige omstændigheder taler for at pålægge straf.

Hvis en tiltalt i medfør af straffelovens § 16 frifindes for straf, kan retten efter § 68 træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser. Såfremt mindre indgribende foranstaltninger ikke findes tilstrækkelige, kan det bl.a. bestemmes, at den pågældende skal anbringes i hospital for sindslidende eller i institution for personer med vidtgående psykiske handicap.

Over for personer, der ved den strafbare handling foretog sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner, kan retten ligeledes, såfremt det findes formålstjenligt, træffe bestemmelse om sådanne foranstaltninger i stedet for at idømme straf, jf. straffelovens § 69.

Foranstaltninger over for personer, der er sindssyge eller i en tilstand sidestillet hermed, kan være dom til anbringelse, behandlingsdom eller dom til ambulantly behandling. Dom til anbringelse i psykiatrisk afdeling anvendes, når tiltalte er sindssyg og frembyder en sådan fare, at den pågældende alene bør kunne udskrives efter rettens kendelse. Disse domfældte vil ikke kunne anbringes uden for psykiatrisk afdeling eller udskrives efter vedkommende overlæges egen bestemmelse. Dom til behandling på psykiatrisk afdeling eller under tilsyn heraf og således, at overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse, anvendes i tilfælde, hvor behandlingsmæssige hensyn træder i forgrunden, og hvor hen-

synet til retshåndhævelsen ikke er så påtrængende, at domstolskontrol med udskrivning kan anses for påkrævet. En behandlingsdom indebærer i almindelighed, at behandlingen indledes med en indlæggelse i psykiatrisk afdeling. Beslutning om udskrivning træffes af overlægen. Dom til ambulantly behandling anvendes, hvis det skønnes, at der ikke er behov for indlæggelse. I visse tilfælde kan dom til ambulantly behandling være udformet således, at overlægen kan træffe bestemmelse om indlæggelse i psykiatrisk afdeling.

Foranstaltninger over for mentalt retarderede kan være dom til anbringelse eller dom om tilsyn af kommunen. Dom til anbringelse kan være dom til anbringelse i sikret afdeling eller i institution for personer med vidtgående psykiske handicap. Anbringelse i sikret afdeling anvendes i forhold til mentalt retarderede personer, der må anses som udtalt farlige og derfor frembyder nærliggende risiko for personfarlige handlinger, og anbringelse i institution anvendes typisk over for mentalt retarderede, der har begået personfarlig kriminalitet, og hvor det skønnes, at den pågældende har behov for konstant overvågning. Dom om tilsyn af kommunen vil som regel indebære, at den domfældte skal efterkomme tilsynsmyndighedens bestemmelse om ophold og arbejde, og i visse tilfælde kan tilsynsmyndigheden endvidere træffe bestemmelse om anbringelse i institution. Denne foranstaltning anvendes typisk i sager, hvor det må påregnes, at en social indsats kan være tilstrækkelig.

Hvis en foranstaltning efter § 68 medfører, at den dømte skal anbringes i institution, eller hvis foranstaltningen giver mulighed herfor, fastsættes en længstetid på 5 år for foranstaltningen. Det samme gælder foranstaltninger efter § 69, hvor der tillige fastsættes en længstetid for opholdet i institution, der i almindelighed ikke kan overstige 1 år. Under særlige omstændigheder kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden fastsætte en ny længstetid på 2 år for foranstaltningen og ved foranstaltninger efter § 69 en ny længstetid for opholdet.

Der fastsættes dog i almindelighed ingen længstetid for foranstaltningen, hvis den dømte findes skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig sædelighedsforbrydelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser. Er der ikke fastsat en længstetid, indbringer anklagemyndigheden spørgsmålet om ændring eller endelig ophævelse af foranstaltningen for retten 5 år efter afgørelsen, medmindre spørgsmålet har været forelagt for retten inden for de sidste 2 år. Derefter forelægges spørgsmålet for retten mindst hvert andet år.

Efter straffelovens § 72, stk. 1, påhviler det anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning ikke opretholdes i længere tid og videre omfang end nødvendigt.

Bestemmelse om ændring eller endelig ophævelse af en foranstaltning træffes af retten ved kendelse efter anmodning fra den dømte, dennes bistandsværg, anklagemyndigheden, institutionens ledelse eller kriminalforsorgen, jf. § 72, stk. 2. Sagen indbringes for retten af anklagemyndigheden.

Ophør af en foranstaltning kommer således på tale, hvis længstetiden for en foranstaltning er udløbet og ikke forlænget, eller hvis foranstaltningen ved rettens bestemmelse i medfør af straffelovens § 72, stk. 2, ophæves. En foranstaltning i form af anbringelse kan ligeledes ophøre, hvis retten træffer bestemmelse om ændring af foranstaltningen f.eks. således at anbringelse i psykiatrisk afdeling ændres til ambulans behandling. Ophør eller ændring af en foranstaltning, der går ud på anbringelse i psykiatrisk afdeling eller i institution for personer med vidtgående psykiske handicap vil i alle tilfælde være anklagemyndigheden bekendt, idet anklagemyndigheden som anført i medfør af § 72, stk. 1, fører kontrol med udstrækningen af foranstaltningen.

Reglerne om udgangstilladelse mv. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til straffetretlig afgørelse, er fastsat i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004. Bekendtgørelsen indeholder detaljerede regler om, hvem der er tillagt kompetencen til at meddele tilladelse til forskellige former for udgang.

For personer, der er dømt til anbringelse i psykiatrisk afdeling, træffer overlægen afgørelse om adgang til at færdes inden for hospitalets område, uledsagede udgange uden for hospitalets område af højst 3 timers varighed, enkeltstående udgange med ledsagelse uden for hospitalets område af mere end 3 timers varighed uden overnatning og uopsættelig indlæggelse på somatisk hospital. For personer, der er dømt til anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap, træffes afgørelse om de nævnte udgange af kommunalbestyrelsen, dog således at udgange uden for institutionens område af højst 3 timers varighed altid skal ske med ledsagelse, hvis den pågældende er anbragt i sikret institution i henhold til dom. Uden for disse tilfælde træffes afgørelsen om udgang af statsadvokaten eller af Rigsadvokaten.

Ved afgørelsen af, om der bør gives tilladelse til udgang mv., skal der – ud over behandlingsmæssige hensyn – navnlig lægges vægt på hensynet til retshåndhævelsen, herunder de forhold, som har begrundet dom til anbringelse i stedet for mindre indgribende foranstaltninger. Tilladelse til udgang betinges af, at den dømte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen. Tilladelsen kan endvide-

re betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug.

3.1.1.5. Udgang for og løsladelse af forvaringsdømte

Efter straffelovens § 70 kan en person dømmes til forvaring, hvis vedkommende findes skyldig i drab, røveri, voldtægt mv., og det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om personen må antages, at vedkommende frembyder nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og anvendelse af forvaring i stedet for fængsel findes påkrævet for at forebygge denne fare.

Når en forvaringsdømt har været anbragt i forvaring i 2 år, skal institutionen tage spørgsmålet om udgang til besøg hos bestemte personer op til overvejelse, jf. udgangsbekendtgørelsens § 24, stk. 1, nr. 5.

Udgangsføreløbet for en forvaringsdømt vil blive indledt med enkeltstående ledsagede udgange med senere overgang til regelmæssig ledsaget udgang, først hver anden måned og dernæst hver måned. Herefter overgår den forvaringsdømte til uledsaget dagudgang, hvorefter den dømte gradvis overgår til regelmæssig weekendudgang hver 3. uge.

Det bemærkes, at udgang også for forvaringsdømte afslås, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, eller hvis hensynet til retshåndhævelsen taler imod udgangstilladelse, jf. pkt. 3.1.1.1 ovenfor.

Forvaringsdømte har ikke mulighed for at blive prøveløsladt, men retten kan bestemme, at den forvarede kan prøvedudskrives på nærmere bestemte vilkår eller endeligt udskrives fra forvaring.

3.1.2. Underretning af ofre, når indsatte skal på udgang eller løslades

3.1.2.1. Forvaltningsloven

I forvaltningslovens § 27 er der fastsat nærmere regler om tavshedspligt for personer, der virker i den offentlige forvaltning.

Det fremgår således af § 27, at en oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser. I forvaltningslovens § 27, stk. 1, er opregnet en række hensyn, der efter en konkret vurdering kan føre til, at en oplysning er fortrolig og dermed undergivet tavshedspligt.

Efter forvaltningslovens § 27, stk. 1, nr. 6, kan hensynet til enkeltpersoners eller private selskabers eller foreningers interesse i at beskytte oplysninger om deres personlige eller interne, herunder økonomiske, forhold begrunde tavshedspligt. Oplysninger om en gerningsmands forhold under straffefuldbyrdsen vil normalt være omfattet af tavshedspligten.

Det fremgår af straffelovens § 152, stk. 1, at den som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

En oplysning er ifølge straffelovens § 152, stk. 3, fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Det følger af straffelovens § 152 e, at bl.a. bestemmelsen i § 152 ikke omfatter tilfælde, hvor den pågældende er forpligtet til at videregive en fortrolig oplysning eller handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.

3.1.2.2. Persondataloven

3.1.2.2.1. Persondatalovens anvendelsesområde

Persondataloven regulerer behandling af personoplysninger, som foretages af offentlige myndigheder og private, når behandlingen helt eller delvist foretages ved hjælp af elektronisk databehandling. Den omfatter ligeledes ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register, jf. persondatalovens § 1, stk. 1.

Persondatalovens regler gælder endvidere for anden ikke-elektronisk systematisk behandling af personoplysninger, som udføres for private, og som omfatter oplysninger om personers private eller økonomiske forhold eller i øvrigt oplysninger om personlige forhold, som med rimelighed kan forlanges unddraget offentligheden, jf. persondatalovens § 1, stk. 2. Desuden gælder loven for manuel videregivelse af personoplysninger mellem forvaltningsmyndigheder, jf. lovens § 1, stk. 3.

Persondataloven gælder ikke for behandling af personoplysninger, som en fysisk person foretager med henblik på udøvelse af aktiviteter af rent privat karakter, jf. persondatalovens § 2, stk. 3.

3.1.2.2.2. Persondatalovens behandlingsregler

Der er i persondatalovens § 5 fastsat en række grundlæggende principper, der gælder for alle behandlinger af personoplysninger. Bestemmelsen fastsætter således bl.a., at behandling af personoplysninger skal ske i overensstemmelse med god databehandlingsskik, at oplysninger, som behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles, at oplysninger skal ajourføres, og at indsamlede oplysninger ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles.

I persondatalovens § 6, stk. 1, fastsættes de generelle betingelser for, hvornår behandling af oplysninger må finde sted. Af bestemmelsen følger, at behandling af oplysninger kun må finde sted, hvis en af de i nr. 1-7 angivne betingelser er opfyldt. Behandling af oplysninger kan bl.a. finde sted, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave, der henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige eller en tredjemand, til hvem oplysningerne videregives, har fået pålagt, jf. § 6, stk. 1, nr. 6.

Behandling af oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, herunder strafbare og helbredsmæssige forhold, er i øvrigt reguleret i persondatalovens §§ 7 og 8. Behandling af sådanne oplysninger kan bl.a. ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til en offentlig myndigheds varetagelse af sine opgaver på det strafferetlige område, jf. § 7, stk. 6, og § 8, stk. 6.

De nævnte regler i persondataloven om behandling, herunder videregivelse, af personoplysninger, er udtryk for en specialregulering i forhold til forvaltningslovens regler om tavshedspligt.

3.1.2.2.3. Den registreredes rettigheder

Persondatalovens kapitel 8-10 indeholder en række regler om den registreredes rettigheder, som bl.a. omfatter ret til information om, at der indsamles oplysninger om den pågældende, jf. lovens §§ 28 og 29.

Ved indsamling af oplysninger hos andre end den registrerede påhviler det efter § 29, stk. 1, som udgangspunkt den dataansvarlige ved registreringen, eller hvor de indsamlede oplysninger er bestemt til videregivelse til tredjemand, senest når videregivelse af oplysningerne finder sted, at oplyse den registrerede om sin identitet, formålet med behandlingen mv.

Persondatalovens regler om oplysningspligt finder ikke anvendelse på behandlinger, der foretages for politi

og anklagemyndighed inden for det strafferetlige område, jf. persondatalovens § 2, stk. 4.

3.1.2.3. Praksis

Efter gældende ret vil det efter reglerne i både persondataloven og forvaltningsloven bero på en konkret vurdering i hver enkelt sag, om det vil være berettiget at videregive oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv. til forurettede eller forurettedes nære pårørende. Der ville herunder kunne lægges vægt på, om den forurettede har ønsket at blive underrettet, og om der er et indbyrdes kendskab mellem offer og gerningsmand, som indebærer, at offeret har en særlig interesse i at få kendskab til løsladelsen mv.

I de få sager, hvor der undtagelsesvist er sket underretning af offeret, er det navnlig sket efter anmodning fra politiet, ligesom underretningen typisk er sket via politiet. Det har primært været i sager vedrørende alvorlig kriminalitet, hvor politiet ud fra præventive overvejelser finder, at der er et særligt hensyn at tage til forurettede.

3.2. Arbejdsgruppens overvejelser

3.2.1. Generelle overvejelser

I vurderingen af, om der bør indføres særlige regler om, at offeret i videre omfang end i dag kan blive underrettet om, at gerningsmanden får udgang eller løslades mv., er der efter arbejdsgruppens opfattelse en række modsatrettede hensyn, der må tages i betragtning.

For mange ofre for især personfarlig kriminalitet vil tiden efter forbrydelsen ofte være præget af angst dels for gentagelse, dels for at møde gerningsmanden igen. Denne angst kan være mere eller mindre objektivt begrundet, men ikke desto mindre kan den fylde meget i hverdagen. Denne gruppe af ofre, hvor frygten for at møde gerningsmanden igen fylder meget, kan have en interesse i at vide, hvornår risikoen for et møde er til stede, således at offeret eventuelt kan træffe sine forholdsregler, f.eks. ved ikke at være alene eller forberede sig psykisk på et eventuelt møde. Alene det at vide, at man vil få besked og ikke pludselig intetanende møder gerningsmanden, kan være en tryghed og lette hverdagen for offeret.

På den anden side skal man passe på, at en oplysning til offeret om, at gerningsmanden er på udgang, og at offeret derfor kan risikere at møde vedkommende, ikke skaber unødigt frygt hos offeret og forstærker den angst, der måske efter længere tids forløb er på retur. Måske er der gået flere år, siden kriminaliteten blev begået, og of-

feret har lagt det bag sig. Ved en underretning om, at gerningsmanden nu kommer på udgang eller løslades, er der risiko for, at offeret bliver mere utryg og genoplever den ubehagelige oplevelse.

Arbejdsgruppen finder det derfor afgørende, at en underretning om udgang mv. ikke påtvinges offeret, men at der er tale om en frivillig ordning, hvor offeret selv bestemmer, om man ønsker denne underretning.

Arbejdsgruppen har til brug for sine overvejelser indhentet oplysninger om retstilstandene i Norge, Sverige og Finland, og der er i alle de nævnte lande underretningsordninger i forskellige varianter, som er mere vidtgående end i Danmark. Den omstændighed, at man i disse lande har fundet det velbegrundet at have sådanne ordninger, kan i sig selv tale for, at det i Danmark overvejes at indføre en ordning, hvor muligheden for, at offeret kan få underretning om gerningsmandens udgang mv., udvides i forhold til i dag.

Som det fremgår ovenfor, indebærer en underretningsordning, at myndigheden videregiver nogle oplysninger, der som udgangspunkt kan være fortrolige, idet de vedrører gerningsmandens private forhold. Dette er indgribende over for gerningsmanden, der har en interesse i at værne om sit privatliv og i, at det ikke er enhver, der kan få at vide, hvornår og eventuelt hvortil han eller hun har udgang, således at gerningsmanden f.eks. risikerer at blive udsat for en offentlig ”gabestokseffekt”. Der henvises i den forbindelse også til straffuldbyrdeslovens § 3, hvoraf det fremgår, at fuldbyrdelse af straf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til straffens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den dømte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

Hertil kommer, at en sådan underretning til offeret kan medføre en risiko for den dømtes sikkerhed, idet der kan tænkes situationer, hvor offeret eller dennes nærmeste kan have til hensigt at udøve hævn. En underretningsordning bør derfor indrettes således, at underretning ikke gives, hvor der er en sådan risiko for gerningsmandens sikkerhed, og man bør naturligvis være opmærksom på, at en udvidet ordning kan indebære en risiko for, at der skønnes forkert med risiko for, at gerningsmanden lider overlast, efter at underretning er givet.

Endvidere er det vigtigt at tage i betragtning, at der allerede i dag er regler på udgangs- og prøveløsladelsesområdet, der tilgodeser hensynet til offeret, således at en gerningsmand ikke får udgangstilladelse, eller der fastsættes særlige vilkår herfor, hvis der er en risiko for offerets person eller sikkerhed, jf. pkt. 3.1.1 og 3.1.2 ovenfor.

I de tilfælde, hvor gerningsmanden får udgang, prøveløslades eller løslades fra varetægtsfængsling, er der

allerede i dag mulighed for i særlige sager at underrette offeret om gerningsmandens udgang og/eller løsladelse mv. Arbejdsgruppen har imidlertid noteret sig, at Direktoratet for Kriminalforsorgen som altovervejende hovedregel ikke underretter offeret om gerningsmandens udgang eller løsladelse mv. Også reglerne, hvorefter underretning i dag gives, tilsiger, at underretning kun gives i meget begrænset omfang og kun i sager, hvor der er en vis risiko for offeret.

Arbejdsgruppen finder efter en afvejning af de hensyn, der er beskrevet ovenfor, at den eksisterende ordning ikke i fuldt tilstrækkelig grad tilgodeser ofrenes interesse i at modtage underretning om gerningsmandens udgang mv. Arbejdsgruppen lægger i den forbindelse navnlig vægt på, at det også i tilfælde, hvor der ikke er en konkret risiko for offeret, men hvor offeret selv nærer en betydelig frygt for at skulle konfronteres med gerningsmanden, vil være velbegrundet at underrette offeret om udgang mv.

Arbejdsgruppen finder på den baggrund, at hensynet til offeret tilsiger, at der skabes mulighed for i videre omfang end i dag at kunne give offeret en sådan underretning. Det er samtidig arbejdsgruppens opfattelse, at der ved udformningen af en underretningsordning skal tages højde for de modhensyn, der er anført ovenfor. Det gælder navnlig hensynet til gerningsmanden og hensynet til at undgå at skabe unødigt frygt hos offeret.

3.2.2. Afgrænsning af en udvidet ordning om underretning

Arbejdsgruppen har overvejet, i hvilke sager underretning om udgang og løsladelse mv. bør kunne gives. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at det er væsentligt at udforme en ordning, som bygger på objektive og let administrerbare kriterier. Selv om det er vanskeligt ud fra objektive kriterier at afgrænse, i hvilke sagstyper et offer kan befrygte et tilfældigt møde med gerningsmanden, finder arbejdsgruppen, at dette typisk vil være tilfældet i sager om grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, og ved sædelighedsforbrydelser – det vil sige som udgangspunkt den gruppe af sager, hvori der skal udpeges en kontaktperson for forurettede, jf. § 3, stk. 2, jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007, og arbejdsgruppen er af den opfattelse, at en underretningsordning bør afgrænses på tilsvarende vis.

Efter arbejdsgruppens opfattelse kan det dog ikke udelukkes, at der i andre sagstyper konkret kan være et ønske hos offeret om at få underretning om gerningsmandens udgang og løsladelse mv., men ud fra en generel betragtning, jf. ovenfor, bør en udvidet underretningsord-

ning afgrænses som anført. Det bemærkes i øvrigt, at hvis ønsket om underretning i andre tilfælde er begrundet i hensynet til offerets sikkerhed, vil det fortsat efter den eksisterende ordning være muligt efter en konkret vurdering at videregive oplysning herom til offeret.

Det har endvidere været drøftet i arbejdsgruppen, om det alene er det direkte offer for en forbrydelse, der skal kunne underrettes, eller om der tillige skal være mulighed for at underrette f.eks. nære pårørende til et offer for en forbrydelse. Arbejdsgruppen finder, at det helt overvejende vil være relevant at underrette det direkte offer. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at der kan være tilfælde, hvor underretning af andre kan være relevant. Det kan f.eks. være tilfældet med pårørende til et offer, der er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, og hvor der er frygt for, at gerningsmanden vil opsøge de pårørende til offeret. Der bør således efter arbejdsgruppens opfattelse være mulighed for at kunne give underretning til offerets nære pårørende, som passende kan afgrænses på samme måde som i retsplejelovens § 41 d, det vil sige sædvanligvis ægtefæller, samlevere, børn og forældre, men efter omstændighederne også andre, f.eks. søskende.

Med hensyn til spørgsmålet om, i hvilke situationer en underretning af offeret er aktuel, finder arbejdsgruppen, at der kan blive tale om underretning ved løsladelse eller prøveløsladelse efter afsoning af straffen (endelig udskrivning eller prøveudskrivning for så vidt angår forvaringsdømte), ved udgang under afsoning og ved undvigelse fra afsoning.

Arbejdsgruppen har i den forbindelse drøftet, hvorvidt det skal være en betingelse for, at der kan ske underretning, at gerningsmanden har været varetægtsfængslet inden og efter dom. På den ene side kan det anføres, at spørgsmålet om varetægtsfængsling afgøres efter andre kriterier og ud fra andre hensyn end spørgsmålet om underretning af offeret. På den anden side vil offeret i de tilfælde, hvor der ikke er sket varetægtsfængsling af gerningsmanden, have levet med frygten for et møde i en periode – og måske allerede have mødt gerningsmanden – hvorfor hensynet til offeret i disse tilfælde ikke taler med samme vægt. Arbejdsgruppen finder derfor, at formålet med en underretningsordning tilsiger, at der skal være etableret en ny situation for offeret, og at det derfor bør være en betingelse for underretning af offeret om udgang og løsladelse mv., at gerningsmanden har været varetægtsfængslet inden og efter dom.

Ved underretning om udgang opstår endvidere spørgsmålet om, hvorvidt underretning bør ske både ved uledsaget og ved ledsaget udgang. På den ene side vil offeret i begge situationer kunne møde gerningsmanden, og hensynet til, at offeret kan være forberedt på et sådant

møde, kunne tale for, at underretning skal gives. På den anden side er det ovenfor nævnte hensyn til offerets sikkerhed og frygten for repressalier f.eks. på grund af offerets anmeldelse af forbrydelsen eller vidneudsagn i forbindelse med straffesagen ikke til stede i nær samme grad, når gerningsmanden har ledsaget udgang, ligesom selve det at møde gerningsmanden, når denne er ledsaget, må antages ikke at indebære en så stor belastning for offeret, som det vil være tilfældet ved uledsaget udgang. Det vil endvidere kunne styrke offerets frygt, hvis der underrettes om ledsaget udgang, idet offeret da kan få det indtryk, at gerningsmanden er så farlig, at det er nødvendigt at tage særlige forholdsregler. Arbejdsgruppen finder derfor efter en samlet vurdering, at underretning – i lighed med ordningerne i Sverige og Norge – bør knyttes til den situation, hvor der er tale om uledsaget udgang.

Ved udgang er spørgsmålet endvidere, hvorvidt der skal ske underretning, hver gang gerningsmanden får udgang. En sådan ordning ville efter arbejdsgruppens opfattelse være uforholdsmæssigt ressourcekrævende, idet der kan være tale om ganske mange udgange og med forskellige formål, jf. pkt. 3.1.1 ovenfor. Desuden tilsiger hensynet til gerningsmandens privatliv, at der ikke underrettes om dennes færden i højere grad, end hensynet til offeret kræver. Hensynet til offeret indebærer navnlig, at offeret skal kunne være forberedt på, at der er indtrådt en ny situation. Når offeret således har en forventning om, at gerningsmanden er i gang med at afsone sin straf og derfor ikke vil kunne opsøge offeret eller tilfældigt befinde sig på samme lokalitet som offeret, vil offeret være uforberedt på et møde og bør derfor kunne underrettes om, at der gives tilladelse til uledsaget udgang. Denne ændrede situation opstår kun ved den første udgang, og hensynet til offeret ved de følgende udgange gør sig derfor ikke gældende i tilsvarende omfang. På den baggrund finder arbejdsgruppen, at der alene bør ske underretning ved gerningsmandens første uledsagede udgang. Dette gælder uanset formålet med denne udgang. Der bør i forbindelse hermed orienteres om, at der herefter vil ske underretning igen, når gerningsmanden (prøve)løslades.

Underretning af offeret bør efter arbejdsgruppens opfattelse ligeledes kunne ske, hvis gerningsmanden er idømt en foranstaltning efter straffelovens §§ 68 eller 69. Underretningsordningen bør omfatte de foranstaltninger, hvor offeret kan påregne, at gerningsmanden er frihedsberøvet. Det vil være tilfældet, når foranstaltningen går ud på anbringelse enten i psykiatrisk afdeling eller på institution for personer med vidtgående psykiske handicap, hvorimod det ikke er tilfældet ved dom til ambulat behandling eller dom om tilsyn af kommunen. En

behandlingsdom indebærer i nogle sager, at behandlingen indledes med en indlæggelse i psykiatrisk afdeling. Dette er imidlertid ikke altid tilfældet, og sigtet med en behandlingsdom er netop, at behandlingen – i modsætning til hvad der gælder for anbringelsesdomme – også kan ske ambulat. Når der idømmes en behandlingsdom, træder de behandlingsmæssige hensyn således i forgrunden, medens hensynet til retshåndhævelsen er mindre påtrængende. Det er derfor arbejdsgruppens opfattelse, at underretningsordningen alene bør omfatte de egentlige anbringelsesdomme, hvor der på grund af foranstaltningens frihedsberøvende karakter for offeret er tale om en situation, der er parallel til den situation, hvor gerningsmanden afsoner en ubetinget frihedsstraf.

Underretning bør – ligesom det vil være tilfældet ved afsoning af frihedsstraf – efter arbejdsgruppens opfattelse ske ved foranstaltningens ophør eller ændring til en anden ikke frihedsberøvende foranstaltning, ved undvigelse og ved første uledsagede udgang i de tilfælde, hvor den dømte har været varetægtsfængslet før og efter dom.

Arbejdsgruppen har yderligere drøftet, hvorvidt der skal ske underretning i forbindelse med udgang, løsladelse og undvigelse fra varetægtsfængsling. Med hensyn til udgang bemærkes, at udgang fra varetægtsfængsling kun forekommer helt undtagelsesvis, og at der i alle tilfælde vil være tale om ledsaget udgang.

Ved udgang og undvigelse fra varetægt samt løsladelse fra varetægt, inden der er faldet dom i sagen, vil situationen endvidere efter arbejdsgruppens opfattelse adskille sig afgørende fra udgang, undvigelse og løsladelse fra afsoning, idet den mistænkte person ikke vil være dømt for en lovovertrædelse. Det er således ikke fastslået, at den pågældende er skyldig og dermed gerningsmand til den forbrydelse, offeret har været udsat for. Offeret kan også i sådanne tilfælde have en betydelig interesse i at modtage underretning, men arbejdsgruppen er af den opfattelse, at hensynet til den mistænkte og dennes interesse i fortrolighed vedrørende sine private forhold i denne situation vil veje tungest. Den mistænkte må betragtes som uskyldig, indtil den pågældende er dømt, og det kan ikke udelukkes, at en løsladelse f.eks. kan være begrundet i, at efterforskningen har vist, at den pågældende alligevel ikke er den rette gerningsmand. Arbejdsgruppen finder derfor, at der ikke skal kunne ske underretning i disse situationer. Arbejdsgruppen finder i den forbindelse, at det er væsentligt, at der allerede efter den gældende ordning kan ske underretning, hvis der efter en konkret vurdering består en risiko for offeret.

Løsladelse fra varetægtsfængsling kan som anført ovenfor også komme på tale samtidig med, at gerningsmanden bliver dømt for den forbrydelse, offeret har været udsat for. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis vare-

tægtsfængslingen har været så langvarig, at den idømte straf må anses for udstået. En sådan situation finder arbejdsgruppen må ligestilles med løsladelse fra afsoning af den idømte straf, og der bør derfor kunne ske underretning af offeret.

Som nævnt ovenfor er det arbejdsgruppens opfattelse, at der som udgangspunkt bør gives underretning i sager om grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, og ved sædelighedsforbrydelser.

Der kan imidlertid være tilfælde, hvor der er en risiko for hævn fra offerets side – f.eks. ved banderelaterede forbrydelser. Desuden kan det ikke udelukkes, at der vil være tilfælde, hvor hensynet til gerningsmandens privatliv overstiger hensynet til offerets interesse i trykthed, f.eks. hvis der er risiko for chikane fra tredjemand.

På den baggrund er det arbejdsgruppens opfattelse, at en ordning om udvidet adgang til underretning bør udformes således, at der gives underretning i alle tilfælde ved de nævnte kriminalitetstyper, medmindre væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at nogle ofre vil foretrække ikke at få underretning, og at underretning – eller blot muligheden herfor – i sig selv kan have en negativ effekt på offerets situation, idet det kan øge offerets frygt for den dag, hvor offeret kan møde gerningsmanden. Arbejdsgruppen anbefaler derfor ikke en ordning, hvor der automatisk gives underretning, og arbejdsgruppen finder heller ikke, at ofrene uden konkret anledning hertil skal spørges, om de ønsker underretning. Arbejdsgruppen finder således, at en underretning må forudsætte en udtrykkelig anmodning fra offeret, idet det i så fald vil kunne lægges til grund, at offerets ønske om underretning bygger på en velovervejede beslutning herom.

Det vil derfor være en forudsætning for en velfungerende ordning, at ofrene er bekendt med muligheden for at få underretningen.

I de særlige tilfælde, hvor der kan bestå en egentlig risiko for offeret i forbindelse med gerningsmandens udgang eller løsladelse, vil det – som det også er tilfældet efter den gældende ordning – være en opgave for myndighederne at træffe de nødvendige forholdsregler.

Herudover bør ordningen klart fremgå af det informationsmateriale, ofrene modtager, således at de har en mulighed for at få underretningen, hvis de ønsker dette.

Som anført vil underretning være aktuel i de sager, hvor forurettede har krav på en kontaktperson hos politi eller anklagemyndighed. I disse tilfælde har offeret således allerede en kontaktperson, der vil kunne henlede offerets opmærksomhed på muligheden for underretning. Ligeledes bør andre aktører, herunder navnlig bi-

standsadvokaten og eventuelt anklageren, i givet fald være opmærksom på at informere offeret om muligheden for underretning, hvis det skønnes at være relevant.

3.2.3. Behandling af en anmodning om underretning

Arbejdsgruppen har drøftet, hvorledes en anmodning fra offeret om at blive underrettet ved gerningsmandens udgang og løsladelse mv. bør behandles af myndighederne.

Efter arbejdsgruppens vurdering vil en anmodning om at blive underrettet i de fleste tilfælde blive afgivet i forbindelse med den kontakt, som offeret har med politiets kontaktperson i sagen, det vil sige i perioden frem til, at der afsiges dom i straffesagen. Det kan dog ikke udelukkes, at et offer først efterfølgende og efter en vis betænkningstid beslutter sig for at anmode om underretning. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør det ikke være afgørende for, om et offer kan blive underrettet, at anmodningen er fremsat inden en vis frist. Offeret bør således på et hvilket som helst tidspunkt kunne anmode om at blive underrettet.

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at hensynet til offeret tilsiger, at den kompetente myndighed hurtigst muligt efter at have modtaget en anmodning om underretning behandler den pågældende anmodning. Hvis anmodningen eksempelvis først blev behandlet i forbindelse med en forestående udgang eller løsladelse, ville offeret i perioden frem til dette tidspunkt forblive i uvisshed om, hvorvidt offeret kunne risikere at møde gerningsmanden (uledsaget) uden at være underrettet på forhånd. Hermed ville ordningen ikke leve op til sit formål. Det ville desuden være forbundet med væsentlige vanskeligheder at udforme en meningsfuld ordning, hvor det først på dette sene tidspunkt eksempelvis skulle meddeles offeret, at betingelserne for at give underretning om (den nært forestående) udgang mv. ikke var opfyldt. En anmodning om underretning bør derfor behandles i forlængelse af dens modtagelse hos den kompetente myndighed. Det er dog samtidig arbejdsgruppens opfattelse, at en anmodning om underretning, der indgives før straffesagens endelige afslutning ved retten, bør modtages, men først behandles efter straffesagens afslutning.

Det bemærkes i den forbindelse, at gerningsmanden – i modsætning til offeret – forvaltningsretligt ikke som udgangspunkt kan anses for part i sagen om offerets anmodning om at modtage underretning. Gerningsmanden har dermed ikke krav på at blive partshørt over oplysninger i sagen. Ved vurderingen af, om væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod en underretning, jf. ovenfor, skal myndigheden efter arbejdsgruppens op-

fattelse lægge vægt på de oplysninger, som allerede er i myndighedens besiddelse, og kun efter en konkret vurdering søge at oplyse grundlaget for afgørelsen i videre omfang.

Det er dog arbejdsgruppens opfattelse, at en eventuel yderligere sagsoplysning i videst muligt omfang ikke bør ske ved at anmode gerningsmanden om en udtalelse om sagen, idet oplysningen om, at offeret har anmodet om underretning, i sig selv vil kunne skabe eller forstærke et modsætningsforhold mellem offer og gerningsmand. Af samme grund anbefaler arbejdsgruppen også, at gerningsmanden ikke orienteres om afgørelsen om, hvorvidt der skal ske underretning til offeret, medmindre særlige grunde taler for det. Det bemærkes hertil, at gerningsmanden som udgangspunkt heller ikke kan anses for klageberettiget i sagen om offerets anmodning om underretning. Det er derimod arbejdsgruppens opfattelse, at der i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere bør informeres om underretningsordningens eksistens. Hermed har gerningsmanden også mulighed for at reagere i forhold til den relevante myndighed, hvis han f.eks. modtager trusler fra offerets omgangskreds under afsoningen. Hvis myndigheden – fra gerningsmanden eller andre – modtager nye oplysninger, som kan have væsentlig betydning for vurderingen af, om hensynet til gerningsmanden taler imod en underretning til offeret, kan der efter omstændighederne være grundlag for at genoptage sagen hos myndigheden og – eventuel efter en høring af offeret – træffe en ny afgørelse på baggrund af de nu foreliggende oplysninger.

Efter arbejdsgruppens vurdering vil det kun i de tilfælde, hvor myndigheden efter en konkret vurdering afslår at give underretning, være nødvendigt at meddele offeret dette skriftligt. I andre tilfælde vil det således være tilstrækkeligt, at myndigheden i forbindelse med modtagelsen af anmodningen oplyser, at offeret kan regne med underretning ved udgang og løsladelse mv., medmindre myndigheden i forbindelse med den forestående behandling af sagen når til et andet resultat. Hvis anmodningen fremsættes skriftligt, bør myndighedens oplysning herom ligeledes afgives skriftligt.

3.3. Justitsministeriets overvejelser

3.3.1. Underretningsordningen

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at der i overensstemmelse med det ovenfor anførte bør etableres en ordning, hvorefter der i videre omfang end i dag gives mulighed for, at et offer for en forbrydelse kan få underretning om gerningsmandens løsladelse mv.

Justitsministeriet er ligeledes enig med arbejdsgruppen i, at en ordning om udvidet adgang til underretning bør udformes således, at der på udtrykkelig anmodning herom fra offeret – medmindre væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod – gives underretning i sager om grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, og sædelighedsforbrydelser svarende til de sager, hvor det i dag er obligatorisk at udpege en kontaktperson for offeret, jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007. Ministeriet er desuden enig i, at det bør være en betingelse for at give underretning, at gerningsmanden har været varetægtsfængslet før dom uden at være blevet løsladt inden dommens fuldbyrdelse, idet det er i disse sager, at offeret har en forventning om, at gerningsmanden indtil videre ikke er på fri fod. Justitsministeriet finder i øvrigt i lighed med arbejdsgruppen, at nære pårørende til ofre, der er afgået ved døden, bør kunne få samme underretning som offeret selv ville have kunnet få.

Kerneområdet for underretningsordningen vil være sager, hvor gerningsmanden er idømt en ubetinget fængselsstraf. Justitsministeriet finder imidlertid i lighed med arbejdsgruppen, at ordningen også bør omfatte gerningsmænd, som er dømt til forvaring efter straffelovens § 70 eller dømt til anbringelse i hospital eller institution mv., jf. straffelovens §§ 68, 69, 73 eller 74 a, hvor der på grund af foranstaltningens frihedsberøvende karakter for offeret er tale om en situation, der er parallel til den situation, hvor gerningsmanden afsoner en ubetinget frihedsstraf. Domme, som giver mulighed for, at der på et senere tidspunkt administrativt træffes afgørelse om frihedsberøvende foranstaltninger, bør derimod ikke være omfattet af ordningen.

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at der bør underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøveløsladelse, samt om eventuel undvigelse.

En benådning af den idømte straf, jf. grundlovens § 24, må efter Justitsministeriets opfattelse i relation til underretningsordningen sidestilles med en løsladelse.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 76, stk. 1, kan straffuldbyrdelse midlertidigt afbrydes, bl.a. når ganske særlige omstændigheder af f.eks. helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen. Efter Justitsministeriets opfattelse kan en sådan strafafbrydelse sidestilles med en uledsaget udgang. Hvis der sker strafafbrydelse før første uledsagede udgang, bør offeret således underrettes om strafafbrydelsen og herefter først underrettes igen ved (prøve) løsladelse samt ved eventuel undvigelse.

Det fremgår af straffuldbyrdslovens § 78, stk. 1, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden kan anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution. Det er bl.a. en betingelse, at den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution mv., og at der på grund af eksempelvis den dømtes alder eller helbredstilstand er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus. Dømte, der er under 18 år, anbringes i institution mv. som omhandlet i stk. 1, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler herimod, jf. bestemmelsens stk. 2. En afgørelse om en sådan anbringelse indebærer i almindelighed, at der kan ske uledsaget udgang uden særskilt tilladelse, idet retten til udgang i givet fald er reguleret generelt i institutionens reglement. Anbringelse i medfør af § 78, stk. 1, bør derfor i relation til underretningsordningen sidestilles med uledsaget udgang. Hvis der sker anbringelse efter straffelovens § 78, stk. 1, uden at den dømte forinden har haft (egentlig) uledsaget udgang, bør offeret således i givet fald underrettes om anbringelsen og herefter først underrettes igen ved (prøve)løsladelse samt ved eventuel undvigelse.

Med hensyn til personer, der efter straffelovens §§ 68, 69 eller 73 er dømt til anbringelse i hospital eller institution mv., jf. punkt 3.1.4 ovenfor, bør ophør eller ændring af foranstaltningen, således at udgang ikke længere kræver særskilt tilladelse (f.eks. ændring af en anbringelsesdom til en behandlingsdom), sidestilles med løsladelse, således at offeret i givet fald underrettes herom (samt om første uledsagede udgang og eventuel undvigelse).

Efter straffelovens § 74 a kan retten bestemme, at en person, der på gerningstidspunktet ikke var fyldt 18 år, og som har begået grovere personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, skal undergive sig en struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling af 2 års varighed, hvis det må anses for formålstjenstligt for at forebygge yderligere lovovertrædelser ("ungdomssanktion"). Ungdomssanktionen forudsættes ifølge bestemmelsens forarbejder altid indledt med et ophold i en døgninstitution, der som udgangspunkt indledningsvist bør være en sikret afdeling. Afslutning af opholdet i en sikret afdeling bør i relation til underretningsordningen betragtes som en løsladelse, således at der i givet fald gives offeret underretning herom (samt om første uledsagede udgang og eventuel undvigelse).

En orientering om ordningen bør som anført af arbejdsgruppen fremgå af det informationsmateriale, som ofrene modtager. Justitsministeriet er desuden enig i det, som arbejdsgruppen har anført vedrørende myndighedernes behandling af en anmodning om underretning,

herunder at offeret på et hvilket som helst tidspunkt skal kunne anmode om at blive underrettet, og at en anmodning om underretning bør behandles i forlængelse af dens modtagelse hos den kompetente myndighed, dog således at der først skal tages stilling til anmodningen efter straffesagens endelige afslutning ved retten. Justitsministeriet er endvidere enig med arbejdsgruppen i, at gerningsmanden ikke skal orienteres om afgørelsen om, hvorvidt der skal ske underretning til offeret, medmindre særlige grunde taler herfor, men at der i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere bør informeres om underretningsordningens eksistens, således at gerningsmanden har mulighed for at reagere i forhold til myndighederne, hvis han f.eks. modtager trusler fra offerets omgangskreds under afsoningen, jf. nærmere pkt. 3.3.2.2 nedenfor.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvilken myndighed der bør tage stilling til offerets anmodning om underretning, er det efter Justitsministeriets opfattelse mest hensigtsmæssigt, at afgørelsen træffes af den politikreds, som behandler eller har behandlet straffesagen. Politikredsen må således antages i forvejen – f.eks. gennem kontaktpersonen – at have (haft) kontakten til offeret og kende bedst til sagen og dens øvrige parter. Politikredsen er således nærmest til at vurdere, om væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod, at der gives underretning. Kun i tilfælde, hvor politikredsen efter en konkret vurdering afslår at give underretning, vil det være nødvendigt at meddele offeret dette skriftligt. I andre tilfælde vil det således være tilstrækkeligt, at politikredsen i forbindelse med modtagelsen af anmodningen har oplyst, at offeret kan regne med underretning ved udgang og løsladelse mv. Hvis anmodningen fremsættes skriftligt, bør politikredsens oplysning herom til offeret ligeledes afgives skriftligt.

For så vidt angår selve underretningen af offeret finder Justitsministeriet det mest hensigtsmæssigt, at denne vedrørende gerningsmænd, som er idømt en ubetinget frihedsstraf eller dømt til forvaring, foretages af kriminalforsorgen. Politikredsen bør således i forbindelse med fuldbyrdsordren vedrørende straffedommen orientere Direktoratet for Kriminalforsorgen, hvis offeret skal underrettes. Underretningen skal ske skriftligt direkte til offeret (eller offerets nære pårørende), medmindre politikredsen i fuldbyrdsordren har angivet andet, f.eks. hvis politiet skønner, at særlige sikkerhedsmæssige eller andre hensyn til offeret taler for, at underretningen bør ske ved politiets foranstaltning.

Det bemærkes, at politiet ved varetægtsarrestanters løsladelse i forbindelse med en straffedomms afsigelse, fordi straffen anses for udstået, endnu ikke vil have haft lejlighed til at tage stilling til en eventuel anmodning fra

offeret om underretning, idet der først ville skulle tages stilling til anmodningen efter straffesagens endelige afslutning ved retten, jf. ovenfor. Retsmøder, hvori der afsiges dom, er imidlertid altid offentlige, jf. retsplejelovens § 28 a, stk. 2, og enhver kan således gøre sig bekendt med en straffesags resultat. Justitsministeriet finder derfor ikke, at politiet i en sådan situation behøver at træffe afgørelse om, hvorvidt underretning kan ske. En vurdering af, om hensynet til gerningsmanden taler imod underretning er således ikke relevant i disse tilfælde. Hvis offeret har anmodet om underretning og ikke har været til stede under dommens afsigelse, bør den mødende anklager således sikre sig, at offeret uden videre underrettes om løsladelsen.

Som anført ovenfor bør en underretningsordning efter Justitsministeriets opfattelse også omfatte personer, som er dømt til anbringelse på hospital eller institution mv., jf. straffelovens §§ 68, 69, 73 eller 74 a.

Med hensyn til personer, der efter straffelovens §§ 68, 69 eller 73 er dømt til anbringelse i hospital eller sygehusafdeling for sindslidende med undtagelse af SIKRINGSafdelingen under Psykiatrisk Center, Sygehus Vestsjælland, træffer overlægen afgørelse om bl.a. uledsaget udgang uden for hospitalets område af højst 3 timers varighed, jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004. Med hensyn til personer, der efter de nævnte bestemmelser i straffeloven er dømt til anbringelse i institution mv. for personer med vidtgående psykiske handicap, træffer amtsrådet (nu kommunalbestyrelsen) afgørelse om bl.a. uledsaget udgang uden for institutionens område af højst 3 timers varighed, dog således at disse udgange altid skal ske med ledsagelse, hvis den pågældende er anbragt i sikret institution i henhold til dom, jf. § 2, stk. 2, i bekendtgørelsen. Afgørelser om anbringelsesdømtes øvrige uledsagede udgange træffes af statsadvokaten eller Rigsadvokaten, jf. bestemmelsens stk. 3 og 4.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør underretningen af offeret i tilfælde, hvor gerningsmanden er dømt til anbringelse, foretages af statsadvokaten, som efter straffelovens § 72, stk. 1, fører tilsyn med foranstaltningen. Hospitalet, afdelingen eller institutionen mv. bør således orientere statsadvokaten med henblik på statsadvokatens underretning af offeret, når en uledsaget udgang agtes bevilget første gang af henholdsvis overlægen eller kommunen (samt ved eventuel undvigelse), hvilket bør fremgå af politikredsens fuldbyrdelsesordre i sagen.

Bestemmelser om ophør eller ændring af foranstaltningen træffes af domstolene efter sagens indbringelse for retten af statsadvokaten, jf. straffelovens § 72, stk. 2, og vil som følge heraf være statsadvokaten bekendt. I

disse tilfælde bør underretningen af offeret derfor også foretages af statsadvokaten.

Under en gerningsmands ophold i en sikret institution som led i fuldbyrdelsen af en dom om ungdomssanktion, jf. straffelovens § 74 a, træffer lederen af institutionen afgørelse om bl.a. uledsaget udgang uden for afdelingens område af højst 3 timers varighed, jf. § 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004. Afgørelser om øvrige uledsagede udgange for personer, der er idømt ungdomssanktion, og som er anbragt i en sikret afdeling på en døgninstitution, træffes af den politikreds, som har behandlet straffesagen, eller statsadvokaten, jf. bestemmelsens stk. 2 og 3.

Institutionen bør give besked om første uledsagede udgang og om afslutning af opholdet til politikredsen, hvorefter politikredsen giver underretning til offeret.

Lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefalinger og det ovenfor anførte.

Med lovforslaget foreslås, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om underretningsordningen, herunder om at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed.

Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet udstede en bekendtgørelse, hvorefter de implicerede myndigheder skal give underretning som beskrevet ovenfor, herunder i de situationer, som i overensstemmelse med det anførte kan sidestilles med uledsaget udgang og løsladelse. Ministeriet vil desuden i bekendtgørelsen kunne fastsætte regler om, at et afslag fra en politikreds på at give underretning ikke kan påklages til Rigspolitiet. Det bemærkes i den forbindelse, at politikredsen som anført ovenfor må antages at kende bedst til sagen og dens parter og således er nærmest til at vurdere, om væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod, at der gives underretning. Ministeren vil endvidere i bekendtgørelsen fastsætte regler om, at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til gerningsmanden, jf. pkt. 3.3.2.2 nedenfor.

3.3.2. Forholdet til anden regulering

3.3.2.1. Regler om videregivelse af oplysninger

Spørgsmålet om, hvorvidt videregivelsen af oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv. er omfattet af persondataloven eller forvaltningsloven, vil som beskrevet under pkt. 3.1.2.2.1 ovenfor bero på en nærmere vurdering af, bl.a. hvordan oplysningerne videregives.

Efter gældende ret vil det imidlertid efter reglerne i både persondataloven og forvaltningsloven bero på en konkret vurdering i hver enkelt sag, om det vil være be-

rettiget at videregive oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv. til forurettede eller forurettedes nære pårørende. Der ville herunder kunne lægges vægt på, om den forurettede har ønsket at blive underrettet, og om der er et indbyrdes kendskab mellem offer og gerningsmand, som indebærer, at offeret har en særlig interesse i at få kendskab til løsladelsen mv. Særligt i forhold til persondataloven bemærkes, at underretning efter Justitsministeriets opfattelse i det konkrete tilfælde ville have hjemmel i persondatalovens § 7, stk. 6, jf. lovens § 8, stk. 6, da underretningen ville være nødvendig af hensyn til en offentlig myndigheds varetagelse af sine opgaver på det strafferetlige område.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens i § 741 g vil indebære, at det i alle tilfælde – inden for de i bestemmelsen angivne rammer – vil være berettiget at videregive oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv. til forurettede eller forurettedes nære pårørende. Dette gælder, uanset om videregivelsen ellers skulle være bedømt efter persondataloven eller forvaltningsloven.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke begrænse de eksisterende muligheder for at underrette offeret om gerningsmandens løsladelse mv. Politiet vil således fortsat – uanset arten af den begåede kriminalitet – i konkrete tilfælde, hvor politiet ud fra præventive eller sikkerhedsmæssige overvejelser finder, at der er et særligt hensyn at tage til offeret i sagen, kunne foretage underretning ved gerningsmandens løsladelse mv. i overensstemmelse med persondataloven eller forvaltningsloven.

Med hensyn til den forurettede eller forurettedes nære pårørendes brug af de oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv., som de pågældende i givet fald modtager, lægger Justitsministeriet til grund, at der som udgangspunkt vil være tale om en aktivitet af rent privat karakter, som ikke er omfattet af persondataloven, jf. pkt. 3.1.2.2.1. Der vil dog eksempelvis ikke være tale om en aktivitet af rent privat karakter, hvis oplysninger af den omhandlede karakter offentliggøres på internettet, og en sådan offentliggørelse vil efter Justitsministeriets vurdering normalt indebære en krænkelse af persondataloven. Der vil blive gjort opmærksom på dette forhold i den underretning, som forurettede eller dennes nære pårørende modtager.

3.3.2.2. Regler om oplysningspligt

Justitsministeriet er som nævnt i pkt. 3.3.1 ovenfor enig med arbejdsgruppen i, at gerningsmanden ikke bør orienteres om afgørelsen om underretning til offeret, medmindre særlige grunde taler herfor, da oplysningen om, at offeret har anmodet om underretning, i sig selv

vil kunne skabe eller forstærke modsætningsforhold mellem offer og gerningsmand.

I det omfang andre dataansvarlige end politi og anklagemyndighed modtager oplysninger om, at offeret har anmodet om underretning om gerningsmandens løsladelse mv., vil det efter omstændighederne kunne udløse pligt efter persondatalovens § 29, stk. 1, til at informere gerningsmanden herom, jf. punkt 3.1.2.2.3 ovenfor. Det må dog samtidig antages, at der i en række tilfælde af hensyn til offeret (eller offerets nære pårørende) vil være mulighed for at undlade at informere efter persondatalovens § 29 på grund af undtagelsesbestemmelsen i navnlig persondatalovens § 30.

For at sikre at der ikke i visse tilfælde vil gælde en pligt til at informere efter persondatalovens § 29, foreslås det på den anførte baggrund, at justitsministeren i regler udstedt efter § 741 g, stk. 3, også kan fastsætte bestemmelser om, at persondatalovens regler om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til gerningsmanden.

Det bemærkes, at Justitsministeriet ligesom arbejdsgruppen finder, at der i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere bør informeres om underretningsordningens eksistens, således at gerningsmanden har mulighed for at reagere i forhold til myndighederne, hvis han f.eks. modtager trusler fra offerets omgangskreds.

4. Offererstatningsloven

Efter reglerne i offererstatningsloven yder staten erstatning og godtgørelse til personer, der har været udsat for en straffelovsovertrædelse her i landet, uanset om gerningsmanden kan straffes for overtrædelsen.

Sager om erstatning efter offererstatningsloven behandles af Erstatningsnævnet, og politiet har i forbindelse med en anmeldelse pligt til at vejlede offeret om erstatningsmulighederne efter offererstatningsloven.

Der ydes erstatning og godtgørelse for personskade efter de almindelige regler herom i erstatningsansvarsloven. Der kan således f.eks. ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og tab af erhvervsevne samt godtgørelse for varigt men og svie og smerte.

I det omfang der ydes erstatning, indtræder staten i skadelidtes krav mod skadevolderen, og i forbindelse med sagens afgørelse i Erstatningsnævnet indgiver nævnet en indstilling til politiet om, hvorvidt der bør søges regres mod skadevolderen.

Arbejdsgruppen har i overensstemmelse med kommissoriet drøftet og vurderet de praktiske erfaringer med ordningen vedrørende erstatning fra staten til ofre for forbrydelser. Det er overordnet arbejdsgruppens opfat-

telse, at ordningen er særdeles velbegrunder og fungerer godt, og at der ikke er anledning til at foreslå ændringer med hensyn til de grundlæggende regler for ordningen og de grundlæggende betingelser for at opnå erstatning i henhold til ordningen.

Arbejdsgruppen har imidlertid behandlet visse særlige problemstillinger, der kan give anledning til overvejelser.

4.1. Frifindelse af tiltalte

4.1.1. Gældende ret

Efter bestemmelsen i offererstatningslovens § 6 gælder det generelt for erstatning efter offererstatningsloven, at staten kan yde erstatning til ofre for forbrydelser, selv om skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes, er under 14 år eller utilregnelig.

Der stilles således ikke i offererstatningsloven og heller ikke i Erstatningsnævnets praksis krav om, at en gerningsmand skal dømmes for forbrydelsen. Hvis der sker frifindelse i straffesagen af den formodede gerningsmand, f.eks. fordi det viser sig, at der ikke er tale om rette gerningsmand, eller hvis beviserne ikke er tilstrækkelige til domfældelse, vil offeret således stadig kunne opfylde lovens betingelser for at kunne opnå erstatning. Hvis der derimod sker frifindelse, fordi det under sagen kommer frem, at der ikke er sket en forbrydelse, vil der dog naturligvis ikke kunne opnås erstatning.

4.1.2. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen konstaterer i rapporten, at det i den offentlige debat har været anført, at det ikke er rimeligt, at et offer ikke kan opnå erstatning, hvis tiltalte frifindes under straffesagen.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at offeret godt kan være berettiget til erstatning, selv om der måtte ske frifindelse af tiltalte under straffesagen, og arbejdsgruppen kan tilslutte sig, at erstatning alene kan komme på tale, når frifindelse sker, fordi den tiltalte ikke er rette gerningsmand, eller der ikke er ført tilstrækkeligt bevis herfor. Derimod bør en frifindelse begrundet i, at der ikke er begået et strafbart forhold, fortsat indebære, at der ikke kan opnås erstatning, idet der i denne situation ikke vil være tale om erstatning til et offer for en forbrydelse.

Arbejdsgruppen finder det imidlertid problematisk, at det ikke fremstår entydigt, hvad retstilstanden på området er, idet en usikkerhed om dette spørgsmål i sidste ende vil kunne afholde nogle ofre fra at ansøge om er-

statning. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der indsættes en udtrykkelig bestemmelse i offererstatningsloven, som tydeliggør, at det ikke i sig selv er en hindring for at opnå erstatning, at tiltalte frifindes under straffesagen.

4.1.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at der bør fremgå direkte af offererstatningsloven, at det ikke i sig selv er en hindring for at opnå erstatning, at tiltalte frifindes under straffesagen, hvis lovens betingelser i øvrigt er opfyldt. Efter ministeriets opfattelse kan en sådan bestemmelse mest hensigtsmæssigt indsættes som nyt stk. 2 i § 6.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

4.2. Politianmeldelse uden unødigt ophold

4.2.1. Gældende ret

Efter offererstatningslovens § 10 forudsætter erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Efter Erstatningsnævnets praksis anses en politianmeldelse, der er indgivet inden 24 timer, sædvanligvis for rettidig.

Efter § 10, stk. 2, kan kravet om hurtig anmeldelse fraviges, hvis forholdene taler for det. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis offeret på grund af den begåede forbrydelse har været i en tilstand, der kan minde om chok, og hvor den pågældende som følge heraf ikke (inden for det første døgn) har foretaget politianmeldelse eller rettet henvendelse til myndigheder eller andre, der kunne vejlede om kravet om politianmeldelse.

Hensynet bag kravet om anmeldelse uden unødigt ophold er bl.a. at øge politiets muligheder for at finde skadevolderen, således at staten kan søge regres hos skadevolderen for den erstatning, der er udbetalt.

4.2.2. Arbejdsgruppens overvejelser

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at vægtige grunde taler for, at en politianmeldelse skal ske hurtigt, hvis offeret skal kunne komme i betragtning til erstatning efter offererstatningsloven, således at der for politiet er den bedst mulige udsigt til at finde gerningsmanden og opklare sagen. Dels vil der herigennem kunne ske retsfulgning af gerningsmanden, dels vil der være mulighed for at gennemføre et regreskrav mod den pågældende.

Kravet om hurtig politianmeldelse kan desuden medvirke til at forebygge misbrug af bestemmelsen. Således er det gennem politiets efterforskning i nogle tilfælde muligt at afdække, at forurettede måske ikke har fortalt den fulde sandhed eller fortiet omstændigheder, som kan være af væsentlig betydning for bedømmelsen af forholdets strafbarhed eller strafværdighed. Sådanne omstændigheder kan efterfølgende være af afgørende betydning for erstatningsspørgsmålet og dermed for Erstatningsnævnets muligheder for at træffe den korrekte afgørelse. Jo længere tid, der går, før politiet kommer ind i billedet, desto sværere er det at få opklaret, hvad der er sket, og hvordan skadelidtes skader er opstået. Som eksempler kan nævnes, at mange restaurations- og diskotekers overvågningsfilm slettes efter få dage, mange fysiske spor vil være borte eller forvanskede efter kort tid, og det vil være vanskeligere at udfinde vidner til den anmeldte forbrydelse.

Arbejdsgruppen finder, at det er vanskeligt at fastsætte en bestemt tidsfrist for, hvornår det med rimelighed kan forlanges, at offeret har foretaget politianmeldelse, således at manglende overholdelse af fristen medfører, at offeret ikke er berettiget til erstatning efter offererstatningsloven. Dette skyldes, at omstændighederne i sagerne kan være meget forskellige, ligesom det enkelte offers situation har betydning for, om vedkommende får indgivet politianmeldelse i tide.

Det fremgår da også af Erstatningsnævnets praksis med hensyn til at dispensere fra 24-timers reglen, at der i meget vid udstrækning sker dispensation, og at nævnet i høj grad tager hensyn til de situationer, hvor der kan være rimelig grund til, at anmeldelse først sker senere.

Et flertal i arbejdsgruppen finder imidlertid, at der kan være sager, hvor der ikke er sket anmeldelse inden for 24 timer, og hvor der ikke foreligger undskyldelige omstændigheder af en sådan karakter, at sagen vil være omfattet af den gældende dispensationspraksis, hvor det alligevel synes rimeligt ikke at afskære offerets mulighed for at få erstatning. Flertallet finder endvidere, at det vil kunne skabe en større klarhed om mulighederne for at opnå erstatning, hvis der i loven fastsættes en længere frist for indgivelse af anmeldelse. Uanset om et offer på grundlag af dispensationspraksis ville få sit erstatningskrav behandlet, vil det give en større tryghed, at adgangen hertil følger af lovteksten. En kortere forlængelse af fristen vil efter flertallets opfattelse kunne ske, uden at det indebærer afgørende hindringer i forhold til sagernes opklaring mv.

Flertallet finder således, at afvejningen mellem hensynet til offeret og hensynet til at undgå misbrug af bestemmelsen fører til, at det er mest hensigtsmæssigt at indføre en bestemmelse, hvorefter lovovertrædelsen

skal være anmeldt inden 72 timer, efter at forholdet har fundet sted.

4.2.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med flertallet i arbejdsgruppen i, at der kan være sager med politianmeldelse senere end den gældende 24 timers frist, hvor det ikke vil synes rimeligt at afskære offerets mulighed for at få erstatning, og hvor der ikke foreligger undskyldelige omstændigheder af en sådan karakter, at der i henhold til den gældende praksis vil kunne dispenseres fra kravet om anmeldelse uden unødigt ophold. Ministeriet er i den forbindelse enig med flertallet i, at den gældende frist på 24 timer bør forlænges til 72 timer efter, at forholdet har fundet sted, og at det vil skabe en større klarhed om mulighederne for at opnå erstatning, hvis denne frist fremgår direkte af offererstatningslovens ordlyd.

Som anført af arbejdsgruppen kan omstændighederne i sagerne være meget forskellige, ligesom det enkelte offers situation har betydning for, om vedkommende får indgivet politianmeldelse i tide. Justitsministeriet finder derfor, at der uanset forlængelsen af anmeldelsesfristen fortsat bør være adgang til at se bort fra fristoverskridelser, hvis forholdene taler for det, f.eks. hvis offeret på grund af sin tilstand ikke inden fristens udløb har kunnet foretage politianmeldelse.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med det anførte.

4.3. Forældelse

4.3.1. Gældende ret

Efter offererstatningslovens § 13 kan Erstatningsnævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Som eksempel på en sådan særlig grund kan nævnes, at skadelidte først senere får kendskab til, at der er begået en forbrydelse.

Fristen regnes efter Erstatningsnævnets praksis altid først fra det tidspunkt, hvor der foreligger endelig dom i straffesagen, eller, hvis sagen ikke har været behandlet ved domstolene, fra efterforskningen er afsluttet. Kun hvis sagen ikke har været genstand for politimæssig efterforskning, regnes fristen fra det tidspunkt, hvor lovovertrædelsen er begået.

Efter nævnets praksis meddeles afslag på ansøgninger indgivet efter fristens udløb, medmindre der foreligger en god undskyldning for, at ansøgningen ikke er indgivet tidligere. Dette vil sjældent være tilfældet, hvis ansøgeren allerede fra et tidspunkt under efterforskningen har

været repræsenteret ved advokat, eller hvis det allerede kort tid efter, at lovovertrædelsen blev begået, har været klart for ansøgeren, at han har lidt alvorlig personskade, og der ikke har været særlige hindringer for at fremsætte kravet.

4.3.2. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen har overvejet hensigtsmæssigheden af offererstatningslovens forældelsesregler. Arbejdsgruppen finder det rimeligt, at der er forældelsesregler på området, således at nævnet ikke skal behandle alt for gamle sager.

Det er arbejdsgruppens udgangspunkt, at det kunne være mere enkelt og overskueligt, hvis offererstatningslovens forældelsesregler følger de almindelige forældelsesregler. Arbejdsgruppen har derfor overvejet, om det vil forbedre ofrenes retstilling, hvis man overgik fra offererstatningslovens forældelsesfrist på 2 år til den almindelige forældelsesfrist på 3 år efter forældelsesloven.

Det er imidlertid vanskeligt at konkludere, at en sådan ændring entydigt ville forbedre ofrenes retstilling, da fristerne ikke nødvendigvis løber fra samme tidspunkt. Således er det Erstatningsnævnets praksis, at fristen regnes fra endelig dom, mens forældelsesfristen efter forældelsesloven som udgangspunkt regnes fra skadens indtræden. I de tilfælde, hvor der er forløbet mere end ét år fra skadens indtræden til endelig dom, vil det således som udgangspunkt være mest fordelagtigt, at offererstatningslovens forældelsesregler anvendes, mens det i tilfælde, hvor der falder dom (eller efterforskningen afsluttes) hurtigt efter skadens indtræden, vil være til offerets fordel, hvis de almindelige forældelsesregler ville skulle anvendes.

Hertil kommer, at der i Erstatningsnævnets praksis er eksempler på, at nævnet i sager om seksuelle overgreb mod børn har vurderet, at sagerne burde behandles, på trods af at sagerne i øvrigt var strafferetligt eller erstatningsretligt forældet. I sådanne sager ville der være en risiko for, at offeret ville blive stillet dårligere, hvis de almindelige forældelsesregler skulle anvendes.

Da arbejdsgruppen således ikke har grundlag for entydigt at konkludere, at det ville være til ofrenes fordel, hvis man overgik til de almindelige forældelsesregler, kan arbejdsgruppen ikke anbefale dette.

Arbejdsgruppen har imidlertid noteret sig, at ordlyden af offererstatningslovens § 13 siger, at forældelsesfristen på 2 år regnes fra det tidspunkt, hvor lovovertrædelsen blev begået, mens Erstatningsnævnet efter fast praksis regner fristen fra endelig dom eller det tidspunkt, hvor efterforskningen blev afsluttet.

Arbejdsgruppen finder, at nævnets praksis, der er til ofrenes fordel, bør bibeholdes, men finder det særdeles uhensigtsmæssigt, at der er diskrepans mellem lovens ordlyd og nævnets praksis.

Arbejdsgruppen har endvidere noteret sig Erstatningsnævnets praksis, hvorefter principperne i offererstatningslovens § 13 tilsvarende gør sig gældende, hvor der – i tilknytning til en tidligere indgivet erstatningsansøgning – fremsættes en ny ansøgning vedrørende samme lovovertrædelse, hvorved der rejses nye erstatningskrav eller gøres nye anbringender gældende, som ansøger kunne og burde have fremsat over for nævnet på et væsentligt tidligere tidspunkt. Nævnets praksis har støtte i forarbejderne til offererstatningsloven, bestemmelsens formål samt de hensyn, der taler imod, at nævnet behandler alt for gamle krav, der fremsættes i tilknytning til en tidligere indgivet erstatningsansøgning.

Også i disse tilfælde vanskeliggør en meget sen ansøgning vurderingen af sagen, herunder f.eks. mulighederne for at indhente relevant dokumentation for det fremsatte erstatningskrav. Hertil kommer, at det kan være tiltagende uklart, om der er den fornødne årsagssammenhæng mellem ansøgers skader og lovovertrædelsen.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at nævnets praksis bør lovfæstes.

4.3.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at der ikke er grundlag for at ændre forældelsesfristerne i offererstatningsloven, og at Erstatningsnævnets praksis med hensyn hertil bør bibeholdes. Ministeriet er ligeledes enig med arbejdsgruppen i, at der bør skabes overensstemmelse mellem lovens ordlyd og nævnets praksis.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

5. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner

5.1. Underretning ved udgang og løsladelse mv.

Forslaget om en underretningsordning, hvor forurettede kan anmode om underretning ved løsladelse mv., vil indebære, at politiet fremover skal træffe afgørelse om underretning, og at navnlig kriminalforsorgen – men ved foranstaltningssdomte statsadvokaten og ved unge, som er idømt en ungdomssanktion, politiet – skal foretage underretning af offeret.

Omkring 1.000 sager om året skønnes at være omfattet af den foreslåede underretningsordning. Det kan ikke forventes, at offeret i alle tilfælde vil anmode om underretning.

På den baggrund skønnes forslaget om en underretningsordning at medføre begrænsede merudgifter for politiet og anklagemyndigheden samt kriminalforsorgen. Merudgifterne vil blive afholdt inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer.

Forslaget om en underretningsordning har ikke økonomiske og administrative konsekvenser af betydning for kommuner og regioner.

5.2. Offererstatningsloven

De foreslåede ændringer af offererstatningslovens §§ 6 og 13 er alene præciseringer af lovteksten, således at ordlyden svarer til gældende praksis. Disse ændringer har således ikke økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Forslaget om ændring af offererstatningslovens § 10, stk. 1, således at fristen for politianmeldelse udvides til

72 timer, skønnes at medføre begrænsede merudgifter for staten i form af udbetaling af yderligere erstatning på i størrelsesordenen 750.000 kr., som vil blive finansieret ved omprioriteringer inden for Justitsministeriets bevillingsmæssige ramme.

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Begrænsede merudgifter som vil blive afholdt inden for Justitsministeriets bevillingsmæssige ramme
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

8. Hørte myndigheder mv.

Rapporten afgivet af Arbejdsgruppen om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Fængselsforbundet, Foreningen af Fængselsinspektører, Vicefængselsinspektører og Økonomichefer, Kriminalforsorgsforeningen, HK-Landsklubben Krimi-

nalforsorgen, Landsklubben af socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Erstatningsnævnet, Civilstyrelsen, Data-tilsynet, Kommunernes Landsforening, Danske Regioner, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Dansk Retspolitisk Forening, Offerrådgivningerne i Danmark, Landsforeningen Hjælp Voldsofre, Center for Voldtægtsofre (Rigshospitalet) og Landsorganisationen for Kvindekrisecentre.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (retsplejelovens § 741 g)

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 741 g, stk. 1, indebærer, at den forurettede i sager, hvor der er afsagt dom om ubetinget fængselsstraf for en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en sædelighedsforbrydelse, underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøveløsladelse, samt om eventuel undvigelse, hvis den forurettede har anmodet herom. Det er en betingelse for at give underretning, at den dømte har været varetægtsfængslet før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende, hvis vedkommende har anmodet herom. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det.

Den foreslåede underretningsordning omfatter de sager, hvor det i dag er obligatorisk at udpege en kontaktperson for offeret, jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007.

Det foreslås som nævnt, at der gives underretning om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøveløsladelse, samt om eventuel undvigelse.

Det forudsættes i den forbindelse, at benådning sidestilles med løsladelse, således at offeret i givet fald underrettes herom.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 76, stk. 1, kan straffuldbyrdelse midlertidigt afbrydes, bl.a. når ganske særlige omstændigheder af f.eks. helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen. Efter Justitsministeriets opfattelse kan en sådan strafafbrydelse sidestilles med en uledsaget udgang. Det forudsættes derfor, at offeret ved eventuel strafafbrydelse før første uledsagede udgang underrettes om strafafbrydelsen og herefter først underrettes igen ved (prøve)løsladelse samt ved eventuel undvigelse.

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 1, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden kan anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution. En afgørelse om en sådan anbringelse indebærer i almindelighed, at der kan ske uledsaget udgang uden særskilt tilladelse, idet retten til udgang i givet fald er reguleret generelt i institutionens reglement. Anbringelse i medfør af § 78, stk. 1, bør efter Justitsministeriets opfattelse derfor i relation til underretnings-

ordningen sidestilles med uledsaget udgang. Det forudsættes således, at offeret underrettes, hvis der sker anbringelse efter straffelovens § 78, stk. 1, uden at den dømte forinden har haft (egentlig) uledsaget udgang, og herefter først underrettes igen ved (prøve)løsladelse samt ved eventuel undvigelse.

Underretning forudsætter, at offeret udtrykkeligt har anmodet herom. Det bemærkes i den forbindelse, at det med lovforslaget forudsættes, at det informationsmateriale, som ofrene modtager, indeholder en orientering om underretningsordningen.

Som nævnt ovenfor vil underretning være aktuel i de sager, hvor offeret har krav på en kontaktperson hos politi eller anklagemyndighed, som vil kunne henlede offerets opmærksomhed på muligheden for underretning. Ligeledes bør andre aktører, herunder navnlig bistandsadvokaten og eventuelt anklageren, i givet fald være opmærksom på at informere offeret om muligheden for underretning, hvis det skønnes at være relevant.

Offeret vil med den foreslåede ordning på et hvilket som helst tidspunkt kunne anmode om at blive underrettet, og det forudsættes, at en anmodning om underretning behandles i forlængelse af dens modtagelse hos politikredsen, dog således at der først skal tages stilling til anmodningen efter straffesagens endelige afslutning ved retten.

Det vil helt overvejende kun være relevant at underrette det direkte offer. Hvis forurettede er afgået ved døden, kan der imidlertid på anmodning ske underretning til offerets nære pårørende, det vil sige sædvanligvis ægtefæller, samlever, børn og forældre, men efter omstændighederne også andre, f.eks. søskende, jf. også retsplejelovens § 41 d.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i stk. 1, sidste punktum, at en anmodning i en sag omfattet af underretningsordningen imødekommes, medmindre væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod. Der kan f.eks. være tilfælde, hvor der er en risiko for hævn fra offerets side – f.eks. ved banderelaterede forbrydelser. Desuden kan det ikke udelukkes, at der vil være tilfælde, hvor hensynet til gerningsmandens privatliv overstiger hensynet til offerets interesse i tryghed, f.eks. hvis der er risiko for chikane fra tredjemand.

Det bemærkes i den forbindelse, at gerningsmanden – i modsætning til offeret – forvaltningsretligt ikke som udgangspunkt kan anses for part i sagen om offerets anmodning om at modtage underretning. Gerningsmanden har dermed ikke krav på at blive partshørt over oplysninger i sagen. Ved vurderingen af, om væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod en underretning, jf. ovenfor, skal politikredsen således lægge vægt på de

oplysninger, som allerede er i politiets besiddelse, og kun efter en konkret vurdering søge at oplyse grundlaget for afgørelsen i videre omfang.

En eventuel yderligere sagsoplysning i videst muligt omfang bør ikke ske ved at anmode gerningsmanden om en udtalelse om sagen, idet oplysningen om, at offeret har anmodet om underretning, i sig selv vil kunne skabe eller forstærke et modsætningsforhold mellem offer og gerningsmand. Det foreslås af samme grund, at gerningsmanden ikke orienteres om afgørelsen om, hvorvidt der skal ske underretning til offeret, medmindre særlige grunde taler herfor, jf. nedenfor om den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 741 g, stk. 3. Det bemærkes, at gerningsmanden som udgangspunkt heller ikke kan anses for klageberettiget i sagen om offerets anmodning om underretning. Såfremt politiet – fra gerningsmanden eller andre – modtager nye oplysninger, som kan have væsentlig betydning for vurderingen af, om hensynet til gerningsmanden taler imod en underretning til offeret, kan der efter omstændighederne være grundlag for at genoptage sagen hos politikredsen og – eventuel efter en høring af offeret – træffe en ny afgørelse på baggrund af de nu foreliggende oplysninger.

Det forudsættes med lovforslaget, at der i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere informeres om underretningsordningens eksistens, således at gerningsmanden har mulighed for at reagere i forhold til myndighederne, hvis han f.eks. modtager trusler fra offerets omgangskreds under afsoningen.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 741 g, stk. 2, indebærer, at underretningsordningen også omfatter gerningsmænd, som er dømt til forvaring efter straffelovens § 70 eller dømt til anbringelse i hospital eller institution mv., jf. straffelovens §§ 68, 69, 73 eller 74 a, hvor der på grund af foranstaltningens frihedsberøvende karakter for offeret er tale om en situation, der er parallel til den situation, hvor gerningsmanden afsoner en ubetinget frihedsstraf. Domme, som giver mulighed for, at der på et senere tidspunkt administrativt træffes afgørelse om frihedsberøvende foranstaltninger, er derimod ikke omfattet af ordningen.

Med hensyn til personer, der efter straffelovens §§ 68, 69 eller 73 er dømt til anbringelse i hospital eller institution mv. forudsættes det i den forbindelse, at ophør eller ændring af foranstaltningen, således at udgang ikke længere kræver særskilt tilladelse, f.eks. ændring af en anbringelsesdom til en behandlingsdom, sidestilles med løsladelse, således at offeret i givet fald underrettes herom (samt om første uledsagede udgang og eventuel undvigelse).

Er den dømte efter straffelovens § 74 a idømt en ungdomssanktion, forudsættes det, at offeret underrettes, når den dømtes ophold i en sikret afdeling afsluttes (samt om første uledsagede udgang og eventuel undvigelse under opholdet i den sikrede afdeling).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.2 og 3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 741 g, stk. 3, bemyndiger justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om underretningsordningen, herunder om at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed, og at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte.

Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet udstede en bekendtgørelse, hvorefter de implicerede myndigheder skal give underretning i de situationer, som er beskrevet ovenfor vedrørende stk. 1. Ministeriet vil desuden i bekendtgørelsen kunne fastsætte regler om, at et afslag fra en politikreds på at give underretning ikke kan påklages til Rigspolitiet. Ministeren vil endvidere i bekendtgørelsen fastsætte bestemmelser om, at persondatalovens regler om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til gerningsmanden, jf. herved pkt. 3.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvilken myndighed der bør tage stilling til offerets anmodning om underretning, agter Justitsministeriet at fastsætte, at afgørelsen træffes af den politikreds, som behandler eller har behandlet straffesagen. Det bemærkes i den forbindelse, at det kun i tilfælde, hvor politikredsen efter en konkret vurdering afslår at give underretning, vil være nødvendigt at meddele offeret dette skriftligt. I andre tilfælde vil det således være tilstrækkeligt, at politikredsen i forbindelse med modtagelsen af anmodningen har oplyst, at offeret kan regne med underretning ved udgang og løsladelse mv. Hvis anmodningen fremsættes skriftligt, bør politikredsens oplysning herom til offeret ligeledes afgives skriftligt.

For så vidt angår selve underretningen af offeret agter Justitsministeriet i den kommende bekendtgørelse at bestemme, at underretning vedrørende gerningsmænd, som er idømt en ubetinget frihedsstraf eller dømt til forvaring, foretages af kriminalforsorgen. Politikredsen bør således i forbindelse med fuldbyrdelsesordren vedrørende straffedommen orientere Direktoratet for Kriminalforsorgen, hvis offeret skal underrettes. Underretningen skal ske skriftligt direkte til offeret (eller offerets nære pårørende), medmindre politikredsen i fuldbyrdelsesordren har angivet andet, f.eks. hvis politiet skønner, at særlige sikkerhedsmæssige eller andre hensyn til of-

feret taler for, at underretningen bør ske ved politiets foranstaltning.

For så vidt angår varetægtsarrestanter, der løslades i forbindelse med en straffedomms afsigelse, fordi straffen anses for udstået, agter Justitsministeriet at fastsætte, at den mødende anklager skal sikre sig, at offeret underrettes om løsladelsen, hvis offeret ikke har været til stede under domsafsigelsen. Da retsmøder, hvori der afsiges dom, altid er offentlige, jf. retsplejelovens § 28 a, stk. 2, og enhver således kan gøre sig bekendt med en straffesags resultat, agter ministeriet endvidere at fastsætte, at underretning af offeret kan ske uden videre, det vil sige uden at politikredsen træffer afgørelse herom. Det er således i denne situation ikke relevant at vurdere, om væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod underretning.

Det er endvidere hensigten i den kommende bekendtgørelse at bestemme, at underretningen af offeret i tilfælde, hvor gerningsmanden er dømt til anbringelse, foretages af statsadvokaten, som efter straffelovens § 72, stk. 1, fører tilsyn med foranstaltningen. Hospitalet, afdelingen eller institutionen mv. skal således orientere statsadvokaten med henblik på statsadvokatens underretning af offeret, når en uledsaget udgang agtes bevilget første gang af henholdsvis overlægen eller kommunen (samt ved eventuel undvigelse), hvilket skal fremgå af politikredsens fuldbyrdelsesordre i sagen. Det bemærkes, at bestemmelser om ophør eller ændring af foranstaltningen træffes af domstolene efter sagens indbringelse for retten af statsadvokaten, jf. straffelovens § 72, stk. 2, og som følge heraf vil være statsadvokaten bekendt.

Med hensyn til personer, som er dømt til anbringelse i en sikret institution som led i fuldbyrdelsen af en dom om ungdomssanktion, jf. straffelovens § 74 a, er det hensigten at fastsætte, at institutionen giver besked om første uledsagede udgang og om afslutning af opholdet til politikredsen (samt om eventuel undvigelse), hvorefter politikredsen giver underretning til offeret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.3 og 3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede bestemmelse i § 741 g vil ikke begrænse de eksisterende muligheder for at underrette offeret om gerningsmandens løsladelse mv. Politiet vil således fortsat – uanset arten af den begåede kriminalitet – i konkrete tilfælde, hvor politiet ud fra præventive eller sikkerhedsmæssige overvejelser finder, at der er et særligt hensyn at tage til offeret i sagen, kunne foretage underretning ved gerningsmandens løsladelse mv. i overensstemmelse med persondataloven eller forvaltningsloven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1 (offererstatningslovens § 6, stk. 2)

Det foreslås, at der indsættes en udtrykkelig bestemmelse i offererstatningsloven, som tydeliggør, at det ikke i sig selv er en hindring for at opnå erstatning, at tiltalte frifindes under straffesagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.2 og 4.1.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 2 (offererstatningslovens § 10, stk. 1)

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er erstatning fra staten bl.a. betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet. Efter Erstatningsnævnets praksis anses en politianmeldelse, der er indgivet inden 24 timer, sædvanligvis for rettidig.

Det foreslås, at kravet om, at en forbrydelse skal være anmeldt til politiet uden unødigt ophold, ændres til 72 timer.

Det foreslås desuden, at der uanset forlængelsen af anmeldelsesfristen fortsat bør være adgang til at se bort fra fristoverskridelser, hvis forholdene taler for det, f.eks. hvis offeret på grund af sin tilstand ikke inden fristens udløb har kunnet foretage politianmeldelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.2 og 4.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 3 (offererstatningslovens § 13)

Efter offererstatningslovens § 13 regnes forældelsesfristen på 2 år fra det tidspunkt, hvor lovovertrædelsen blev begået. I sager, som efterforskes af politiet og eventuelt indbringes for retten, regner Erstatningsnævnet imidlertid efter fast praksis fristen fra endelig dom eller det tidspunkt, hvor efterforskningen blev afsluttet.

Det foreslås, at nævnets praksis på dette område, der er til ofrenes fordel, lovfæstes, jf. den foreslåede bestemmelse i offererstatningslovens § 13, stk. 2.

Efter Erstatningsnævnets praksis gør principperne i offererstatningslovens § 13 sig tilsvarende gældende, hvor der – i tilknytning til en tidligere indgivet erstatningsansøgning – fremsættes en ny ansøgning vedrørende samme lovovertrædelse, hvorved der rejses nye erstatningskrav eller gøres nye anbringender gældende, som ansøger kunne og burde have fremsat over for nævnet på et væsentligt tidligere tidspunkt.

Det foreslås, at også nævnets praksis på dette område, som har støtte i bl.a. forarbejderne til offererstatningsloven og bestemmelsens formål, lovfæstes, jf. den foreslåede bestemmelse i offererstatningslovens § 13, *stk. 3*. Bestemmelsen indebærer, at nævnet ikke kan behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, medmindre der foreligger særlige grunde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2011.

Det foreslås desuden, at den foreslåede underrettningsordning i lovens § 1 (retsplejelovens § 741 g) kun finder

anvendelse på overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden.

Det foreslås endvidere, at den foreslåede udvidelse af fristen for politianmeldelse i lovens § 2, nr. 2 (offererstatningslovens § 10, *stk. 1*), kun finder anvendelse på skader, der forvoldes ved overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden.

Til § 4

Den foreslåede bestemmelse angår lovens territoriale gyldighed. Det foreslås, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at lovens § 2 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010, som ændret ved § 1 i lov nr. 404 af 21. april 2010, § 2 i lov nr. 718 af 25. juni 2010, § 2 i lov nr. 1549 af 21. december 2010 og § 2 i lov nr. 1552 af 21. december 2010, foretages følgende ændring:

1. Efter § 741 f indsættes i *kapitel 66 a*:

»§ 741 g. I sager, hvor der er afsagt dom om ubetinget fængselsstraf for en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en sædelighedsforbrydelse, underrettes den forurettede efter anmodning om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse samt om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været varetægtsfængslet før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis gerningsmanden er dømt til anbringelse efter straffelovens §§ 68, 69, 73 eller 74 a eller til forvaring efter straffelovens § 70.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om underretningsordningen, herunder om at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed, og at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte.«

§ 2

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, som ændret ved § 12 i lov nr. 516 af 7. juni 2006 og § 3 i lov nr. 711 af 25. juni 2010, foretages følgende ændringer:

§ 6. Erstatning ydes, selv om skadevolderen er
1) ukendt eller ikke kan findes,

- 2) under 14 år eller
- 3) utilregnelig.

§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det.

Stk. 3. (...)

§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.

1. I § 6 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Erstatning ydes, selv om tiltalte under straffesagen frifindes, hvis lovens betingelser i øvrigt er opfyldt.«

2. § 10, *stk. 1*, affattes således:

»Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.«

3. I § 13 indsættes som *stk. 2 og 3*:

Stk. 2. Hvis der i sagen er afsagt dom, regnes fristen i stk. 1 fra dommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen.

Stk. 3. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, og det nye krav fremsættes mere end 2 år efter, at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2011.

Stk. 2. Lovens § 1 finder anvendelse på overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Lovens § 2, nr. 2, finder anvendelse på skader, der forvoldes ved overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lovens § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.